Sakala

ASUTANUD C. R. JAKOBSON A. 1878

Uksiknumber 5 penni

TOIMETUS JA TALITUS
Viljandis, Lossi 26, telef. 119

Peatoimetaja F. KOOL
Vastutav toimetaja A. SEPP

Ilmub igal esmaspäeval, kolmapäeval, reedel ja laupäeval.

Nr. 86 | Reedel, 5. juunil 1942 | Tänast lehte 4 lk.

Juht Adolf Hitler Soomes

Andis feldmarssal Mannerheimile tema sünnipäeval üle saksa rahva ja sõjaväe tervitused

Maailma ajakirjandus hindab Mannerheimi teeneid

Soome suure väejuhi marssal Mannerheimi 75. aasta sünnipäeva puhitsemine eile, 4. juunil, kujunes Soomes enesestmõistetavalt suursündmuseks. Sellele päevale elas kaasa mitte üksinda kogu Soome, vaid ka kogu uus Euroopa, samuti ulatas Soome populaarse feldmarssali aupäeva kaja ka Jaapanisse.

Suurimaks sündmuseks oli sel päeval Juhi Adolf Hitleri isiklik saabumine Soome. Juht andis feldmarssal vabahärra v. Mannerheimile üle saksa rahva ja saksa sõjaväe tervitused ning südamlikumad õnnitlused. Juhti saatis kindral-feldmarssal Keitel.

Juht andis feldmarssal v. Mannerheimile kui Saksa-Soome ühistöö ja relvavendluse eeskujulikumale isiksusele üle Saksa Kotka Rüütliristi kuldse suurristi.

Ühtlasi Juht pöördus koosviibimisel marssal Mannerheimi juures sünnipäevalapse poole kõnega, milles ta ütles muu hulgas: „Tunnen headmeelt, et mul avaneb võimalus tuua Soome sõjamarssalile isiklikult õnnitlusi". Juht kõneles kogu saksa rahva ning oma sõdurite nimel, märkides, et iga sakslane vaatab uhkusega oma soome relvavendadele ja tema suurele juhatajale. Ühtlasi Juht peatus oma kõnes Saksa ja Soome relvavenduse ajaloolistel tõikadel, märkides, et mõlemaid rahvaid on ühendanud ühine võitlus ühise vaenlase vastu juba 1918. aastal. Praegune võitlus ainult kõvendab neid sidemeid kõigiks aegadeks. „On hea meel omada sõpra, nagu seda on vapper soome armee ja tema juht," tähendas Juht lõpuks.

Juhi viibimise puhul Soomes tõstus tema pidulik vastuvõtt Soome presidendi Ryti poolt, kes esitas talle valitsuse liikmeid ja teisi juhtivaid tegelasi. Koosviibimisel sõjamarssali juures esitas viimane Juhile kõrgemaid Soome ohvitsere.

Duce õnnesoov feldmarssal Mannerheimile

Room, DNB. Duce läkitas Soome feldmarssal Mannerheimile tema 75. a. sünnipäeva puhul õnnitlustelegrammi, milles ta parimad soovid annab üle enesele, fashistliku Itaalia valitsuse ja sõjaväe poolt. Ühel ajal sellega teatab Duce Itaalia kuninga ja keisri poolt feldmarssal Mannerheimile Savoya Sõjaordeni Suurristi määramisest.

AJAKIRJANDUS MANNERHEIMI TÄHE ALL

Berliin, (DNB). Soome sõjamarssal Mannerheimi 75-ndale sünnipäevale pühendab Berliini ajakirjandus palju ruumi. Enamus lehti rõhutab, et Soome tee välisele ja sisemisele vabadusele on tihedaimini seotud sõjamarssal Mannerheimiga.

„Berliner Börsenzeitung" kirjeldab sõjamarssali isikut järgmiste sõnadega: „Hallipäine sale kogu sõjajõudude peakorteris, kes on ta juhatuse all saavutanud maailmakuulsuse, mitte välise toredusega, vaid sisemiste eeldustega mida on võimalik kasutada välise edu saavutamiseks. Tema juhatuse all seisab talupoegade armee; nagu see end ise meeleldi ja uhkusega nimetab, juhituna mehest, kelle rüütellikkus kahjustamatult pidas vastu tunnil, mil purunes õukondade maailm, sest majesteet, keda ta teenib, jääb troonile ka kroonimata peadeta: see on kogu Euroopa kultuuri, religiooni, au, moraali ja humaansuse kogusumma."

„Deutsche Allgemeine Zeitung" viitab sellele, et sõjamarssali nimi ei oma mitte ainult head sõjalist kõla ja kirjutab selle kohta: „Siis kui oli kõnelnud mõõk, haaras sõjamarssal mitu korda riigitüüri kursiga sissepoole ja väljapoole. Vabahärra Gustav Mannerheim ei ole mitte ainult sõjamarssal, ta oli ka riigihoidja, saadik erilise missiooniga, ta on tähtsaima Soome abistamisorganisatsiooni asutaja sõjaohvrite laste eest hoolitsemiseks, ta on Soome Punase Risti reorganiseerija." Lõpuks kirjutab leht: „Vähestel inimestel on ses maailmas võimaldatud elada nii täiuslikku elu, lahendada oma ülesannet nii täielikult, näha küll ja lõikust teineteisele nii lähedases ajavahemikus, nagu seda võib Soome väsimatu sõjamarssal.

Stokholm, (DNB). Soome sõjamarssali Mannerheimi 75. sünnipäevale pühendab Stokholmi ajaleht „Socialdemokraten" juhtkirja, milles Mannerheimi nimetatakse soome rahva ühtsuse ja jõu sümboliks oma isamaa kaitsel.

„Aftonbadet" mainib tänuvõlga, mida tunneb ka rootsi rahvas teeneterikkale Soome sõjamarssalile Põhjala kaitsmise eest. Mannerheim, nii kirjutab ajaleht, on eeskujuks vabadust hindavale Skandinaaviale. Tema on juba praegu ajaloolise kuju: sõdiva Soome esimene mees ja rahvuslik energia, kes kiirgab oma jõudu kõigile, kes elavad Põhjala maades.

Helsingi 3. 6. (DNB). Ajakirjandus ilmub täna sõjamarssal Mannerheimi homse 75-da sünnipäeva tähe all.

Oma juhtkirjades ülistavad ajalehed sõjamarssalit kui suurt sõjajuhti ja vaba Soome loojat, kes juhtis Soome armeed mõlema viimase raske sõja kestel kuni äsjase võiduni Louhi juures. Tema nimega on liidetud ka lõppvõit, nii toonitavad ajalehed.

ELULOOLISI ANDMEID.

Soome sõjamarssal vabahärra Carl Gustav Mannerheim on sündinud 4. juunil 1867. Valinud endale kutseks sõjaväelase eluraja, lõpetas ta a. 1886 Soome kadetikooli ja a. 1889 Peterburis Nikolai ratsaväekooli. A. 1904—1905 võttis ta osa Vene-Jaapani sõjast. Aastail 1906—08 teostas ta sõjalisel ülesandel reisi Kesk-Aasiasse ja Hiinasse. A. 1908 nimetati Carl Gustav Mannerheim rügemendiülemaks Varssavisse, a. 1912 keisri saatjaskonda ja a. 1914. kaardiväe üksiku ratsaväebrigaadi ülemaks Varssavis, kellena ta läks ka Maailmasõtta. Alates 28. jaanuarist 1918. a. asus ta juhtima Soome vabadusvõitlust, mille võiduka lõpuni viimise järele ta loobus ülemjuhatusest. Aastail 1918—19 oli ta Soome riigihoidjaks. Ka hilisemail aastail on C. G. Mannerheim juhtivalt mõjutanud Soome riigielu. Uue Maailmasõja lähenemisel kaugenägeliku pilguga kindlustas ta Soome riigkaitset ja juhtis Soome talupojaarmee kangelasliku vaprusega läbi Talvesõja 1939 40 nüüdsete võituteni, Soomele kindlamat julgeolekut pakkuvate piirideni Soome igivaenlase Venemaa vastu.

Jaapanis valmib merealune tunnel

Tokio, DNB. Merealune tunnel Modschi ja Schimonosski vahel, mis Jaapani peasaart Hondot lõunapoolse saare Kiuschiuga ühendab, on „Tokio Asahi Schimbuni" teatel juba niivõrd valmis saanud, et 1. juulil võidakse see juba raudteeliikluseks tarvitusele võtta. 11. juunil korraldatakse juba esimesed proovisõidud ja sügisel võetakse tunnel tarvitusele ka reisiliikluse otstarbeks. Sõja puhkemise tagajärjel on tunnelil ka kaubaliikluseks suur tähtsus. Ehitustöid on niivõrd kiirendatud, et tunnel neli kuud ettemääratud ajast varem valmis saab.

Inglased oma terrorirünnakust pettunud

Stokholm (DNB). Briti õhujõudude kaotused annavad „rünnaku ühenslivsuse" juures Saksa õhutõrjele „kõrge tunnustuse", nii seletab major Oliver Stevard inglaste rünnaku kohta Kölnile. Edasi seletas Stevard, et Saksa õhutõrje pidi olema hästi ette valmistatud ja osavasti organiseeritud. Steward väidab, et Briti õhujõud kaotasid oma öisil rünnakuil umbes 44 lennukit. Siia hulka ei ole arvestatud Briti õhujõudude kaotusi, mida nad kandsid teistel sõjaväljadel. Edasi nimetas Steward õnnetuste läbi tekkinud Briti õhujõudude kaotusi vältimatuiks. Ei ole vaja erilandmeid arusaamiseks, nii jatkas Steward, et Inglise tööstus ei suuda üksinda toota küllaldaselt lennukeid, et selliseid kaotusi asendada. Lõpuks seletas major Steward, et senised pommitusrünnakud Euroopa kontinendile on kutsunud Inglismaal esile pettumuse.

Võitlus bolshevistlike bandiitide vastu

Berliin, DNB. Nagu sõjajõudude ülemjuhatus teatab, jatkati edukalt võitlust bolshevistlike jõukude vastu Saksa rinde taga ka selle aja jooksul, kui Saksa väed idarinde lõunaosas oma suure võidu saavutasid. Ülemjuhatuse teadaanne 31. mail juba teatas Ungari väeüksuste edust, kusjuures bolshevikud kahenädalastes võitlustes peale arvuka hulga vangide üle 4300 surnu ja suure arvu relvi kaotasid. See teade puudutab aga ainult ühte osa saavutustest bolshevike jõukude vastu, kuna ka Saksa julgestusüksused ja politseiväeosad on viimastel nädalatel bolshevistlike bandede hävitamises silmapaistvat edu osutanud. Need jõugud, mis Saksa rinde tagala piirkonnas opereerisid, ja mis peale poliitiliste komissaride kohaliku elanikkonna radikaalsest elemendist, laiali paisatud punaarmeelastest tsiviilrületuses ja juudi-kaabakatest koosnesid, püüdsid vahele segada mitte ainult Saksa sõjaväe tegevusse, vaid terroriseerisid ka rahulikku elanikkonda röövimiste ja mõrvamiste näol. Puhastusaktsioonidel hävitati bandiitide vastupanupesad, mis osalt metsades ja osalt läinudaastaste lahingut välikindlustustes asusid, raskemate relvadega. Peale juba teatatud Ungari üksuste saavutuste on Saksa vägede poolt tugevates võitlustes taas 2800 bandiiti kahjutuks tehtud.

Rahutused Bahamas

Amsterdam (DNB) Nagu Associated Press Nassaust (Bahamas) teatab, korraldasid abitöölised, kes töötavad ühe suure Põhja-Ameerika projekti läbiviimisel, Nassaus demonstratsiooni protestiks 4-šillingilise päevapalga vastu. Purustati vaateaknaid ja rüüstati luksusärisid. Kaks meeleavaldajat surmati ja teisi sai haavata, misjärele politseil õnnestus korda osaliselt jalule seada.

Windsori hertsog, Bahama kindralkuberner, katkestas oma reisi Ühendriigesse ja pöördus kiiresti tagasi. Väeosad ja politsei kandsid rida kaotusi.

USA laevatonnaaži kindel kahanemine

Berliin, (DNB). Nagu DNB sõjalisis: ringkonnist kuuleb, uputasid Saksa allveelaevad ajavahemikus 1-st kuni 31. maini Ameerika vetes 125 USA ja Briti kui ka USA ja Briti teenistuses sõitvat kaubalaeva. See on kaks korda rohkem kui USA valitsus omaenda andmete järgi võib uusi laevu ehitada. Pealegi tuleb andmete juures, mida USA valitsus on avaldanud, arvestada asjaolu, et uute laevade tegelik tootmine jääb kaugele taha valitsuse tellimisist, nii et kaotused allveelaevade tegevuse läbi ületavad ennemini kolme- kuni kahekordselt uute ehituse. Tuntud raskused USA laevatehaseis lasevad paista võimatuna, et ka ainult pool laevakaotusist saab asendada uute ehitusega.

Jaapani õhurünnak Alaskale

Amsterdam, 4. juunil. DNB Washingtoni Briti teadeteteenistuse eriteatega avaldatakse USA meredepardemangust, et neli Jaapani pommilennukit ja umbes 15 jahilennukit kesknädalal kell 6 ründasid Alaskas asuvat Dutch Harbouri laevastiku-tugipunkti Rünnak kestis 15 minutit.

Amsterdam, 4. juunil. DNB. Jaapani lennukite poolt rünnatud Dutch Harbour on USA tähtsaim sõjalaevastiku-tugipunkt Aleutidel. Just enne rünnakut Reuteri esindaja kirjeldas seda tugipunkti kui Alaska kindlustussüsteemi võtit. „Siin oodatakse rünnakuid", tähendas Reuteri esindaja, „kuna tegemist on strateegiliselt esmajärgulise tähtsusega positsiooniga. Aleuutide kindlustussüsteemi on alates 1933. aastast ehitatud erakorralise tempoga. Alates sellest ajast on siia kujundatud sõjaliselt väga tähtis keskus. Aleuutid asuvad risti üle lühima kaubatee Põhja-Ameerika ja Jaapani vahel ning nende strateegiline väärtus on sama suur nii Jaapanile kui meile."

Amsterdam, 4. juunil. DNB. Jaapani õhurünnaku puhul Alaska merelaevastiku toetuspunkti Dutch Harbourle teatakse USA-st, et selle kindlustuspunkti väljaehitamist on teostatud kõige valjema saladuskatte all. Alles möödunud detsembris seletas Alaska delegaat Dimond, et Dutch Harbouri õhu- ja allveelaevade toetuspunkti ehitamine on täies hoos.

Timošenko sai Harkovi lahingus haavata

Berliin, (DNB). DNB kuuleb sõjalisist ringkonnist:

Harkovi sissepiiramislahingus 70. ratsadiviisi riismetega vangilangenud punaarmeelane seersant Andrei Bogatkin jutustab, et Timošenko on saanud Harkovi lahingus haavata. „Meile öeldi, et marssali auto sai tabamuse ühel Saksa õhurünnakul," seletas seersant.

Pealeselle kuuleb DNB sõjalisist ringkonnist, et Harkovi lahinguväljal surnult leitud 6. Nõukogude armee juhataja kindralmajor Gorordjanski juurest leitud paberite hulgas, mis langesid sakslaste kätte, leidusid äärmiselt huvitavad märkmed, milledest selgub, et kommunistid kavatsesid 21. mail korraldada Harkovis suure võidupüha.

Atentaadil surmati Prantsuse ajakirjanik

Pariis, (DNB) Prantsuse ajakirjanik Albert Clement, kes oli Doriot-partei häälekandja „Cri du Peuple" peatoimetajaks, tapeti teisipäeval tänaval. Mõrvaril õnnestus põgeneda. Peatoimetaja Clement, kes sageli oli teravalt inglaste reetlikkust Prantsusmaa suhtes arvustanud, suri saadud vigastustesse.

See alatu tegu on paralleel atentaatidele, mis inglaste õhutusel möödunud aasta sügisel mitmete tšehhi ajakirjanike vastu toime pandi, kusjuures teatavasti peatoimetaja Laznovski surmati. Londoni püüe sääraste roimadega ajakirjanduse selgitustööd mõjutada ei aita mõttealgatajaid, vaid tugevdab veelgi uue ajastu ajakirjanduse vaimu.

Berliin. Politiliste ringkondade arvates on ka atentat möödunud teisipäevast, mille ohvriks, nagu teatati, „Cri du Peuple'i" peatoimetaja Albert Clement langes, selge tõendus sellele, et inglise agentidest juhitud jõud on kõigi vastu, kes Prantsusmaal rahvuslikul põhialusel Euroopa-koostöö mõtet esindavad, kusjuures kõige äärmised vahendid leiavad kasutamist.

Protsess Ankaras jatkub

Ankara (DNB) Ankara protsessi tänasel istungil esitas prokurör kohtukojale nõude, et Pavlovi ja Kornilovi kaitsekõnet tõlgitaks vene keelest türgi keelde ja et ainult tõlge loetaks kohtusaalis ette.

Pärast lühikest nõupidamist otsustas kohtukoda prokuröri ettepaneku vastu võtta. Seega lükati tagasi kaebealuse Pavlovi avaldus, et ta kaitsekõnet kuuldaks vene keeles.

Liitlastel on jälle konverents

Stokholm, (DNB). Nagu „Aftontidningeni" Londoni kirjasaatja teatab, avaldati esmakordselt ametlikult selle kohta teade, et on käimas konverents Briti dominiooni, Ühendriikide, Nõukogude Liidu ning teiste liitlasriikide vahel.

„Aftontidningeni" kirjasaatja arvates tohib läbirääkimiste aineks olla piiritõmbamine Euroopa riikide ning teiste poliitiliste ja majanduslike probleemide vahel.

Plekiline soetõbi bolševike armeedes

Berliin, (DNB). „Tuhanded nõukogude sõdurid surevad plekilisse soetõppe. Väheste päevadega viib haigus punasõdurid hauda", seletas nõukogude arst Dimitrijev 337-st Nõukogude laskurdiviisist, kes Harkovi piiramislahingus langes sakslaste kätte vangi, nagu seda teatab DNB sõjalisist ringkonnist. Edasi seletas nõukogude arst: „Me oleme võimetud plekilise soetõve vastu, sest punaarmees puudub mõjuv seerum selle haiguse arstimiseks."

Suur tung näitusele „Nõukogude paradiis"

Berliin, DNB. Riigi pealinnas aset leidvat näitust „Nõukogude paradiis" on külastanud, nagu teatatakse, juba üle 750.000 külalise ja tung on edasigi veel väga tugev. 3. juunil külastas näitust ka riigiminister dr. Göbbels.

Briti nõrk maandumisüritus

Juhi peakorterist, 4. juunil. Idarindel pole suuremat võitlustegevust.

Põhja-Aafrikas kaotas vaenlane kohalikes võitlustes 22 tanki ja 7 kahurit, samuti kui teatava arvu vange. Saksa ja Itaalia õhujõudude üksused pommitasid raudteesõdeldisi ja vägedelaagreid Capuzzo ruumis.

Üks nõrgemate jõududega teostatud Briti maandumisüritus Kanali rannikul löödi Saksa rannavalve-meeskondade poolt tagasi. Üksikud vangid ja relvad langesid meie kätte.

Õhuvõitlustes Kanali piirkonnas kaotas vaenlane eile 24 lennukit.

Tugevamad võitluslennukite üksused pommitasid ööl vastu 4. juunit Briti mere-toetuspunkti Pooli Inglise lõunarannikul.

Briti lennukid heitsid viimasel ööl pomme Bremeni piirkonda ja linna. Ööhävitajate ja õhutõrje poolt tulistati alla 10 ründavat pommilennukit.

Ajavahemikul 21. maist kuni 2. juunini kaotasid Briti õhujõud 318 lennukit, millistest 41 tulistati alla meie sõjalaevastiku-üksuste poolt. Sama aja jooksul läks võitluses Suur-Britannia vastu kaduma 51 oma lennukit.

Jahilennukite-üksus 52. teatas 1. juunil oma 2000-ndast õhuvõidust. Kapten Müncheberg saavutas 2. juunil oma 80., ülemleitnant Marseille oma 70.—75. õhuvõidu.

Uusi õpilasi gümnaasiumidesse ja kutsekoolidesse

Haridusdirektooriumi on saabunud kokkuvõtlikud andmed uute õpilaste vastuvõtmise kohta gümnaasiumidesse ja kutsekoolidesse.

Gümnaasiumi I klassi vastuvõtmiseks korraldatud katsed osutusid õpilasile üldiselt jõukohaseks. Raskeks osutusid katsed vaid neile algkoolilõpetajaile, kellel mõned olulised osad kursusest jäid möödunud õppeaastal läbi võtmata, näit. Petseris. Välja arvatud Narva, on pilt gümnaasiumi I klassi astuda soovijate hulgas järgmine: sooviavaldusi esitati 3708, eksamile ilmus 3667. Gümnaasiumi I klassi astumiseks nõuetava minimaalse punktide arvu saavutas eksameil 2712 õpilast. Kõiki katseid sooritanud õpilasi ei saadud kahjuks ruumipuudusel vastu võtta. Vastu võeti 2369 õpilast. Seega jäi ruumipuudusel vastu võtmata 343 katsed sooritanud õpilast. Osa neist on juba kutsekoolidesse siirdunud. Vabu kohti üle kogu maa on üksikute gümnaasiumide I klassides veel 190.

Tallinnas ilmus katseile gümnaasiumi I kl. pääsmiseks 904 algkoolilõpetajat, kellest sooritasid katsed 791. Vastu võeti katsed sooritanuist 719 õpilast. Vabu kohti on Tallinnas peamiselt vene õppekeelega töötavas 6. gümnaasiumis. Tartus ilmus katseile 650 õpilast, Katseil nõuetava minimaalse punktidemäära saavutas neist 487 ning vastu võeti 374 õpilast. Vabu kohti on Tartus veel V gümnaasiumis.

Andmed vastuvõtust kutsekoolidesse, välja arvatud osast põllumajanduslikest kutsekoolidest on samuti Haridusdirektooriumi saabunud. Seni saabunud andmeil oli kutsekoolidesse astuda soovijaid 3567. Vastu võeti neist umbes 2290. Vabu kohti on kutsekoolides 1581. Kuigi kutsekoolides on veel palju vabu kohti, oli siiski mõnes neist tung tunduvalt suurem kohtade arvust. Suur tung oli näiteks kaubanduskoolidesse, kus poistele on veel üksikuid vabu kohti, tütarlastele aga üldse mitte.

Tööstuskoolid suutsid sisseastujate soovidele peagu täielikult vastu tulla. Tööstuskoolidest, kus sisseastuda soovijate hulk ületas suurelt vabade kohtade arvu, võib nimetada vaid Tallinna II tööstuskooli elektri osakonda. Kuressaare tööstuskooli metalliosakonda ja Pärnu naiskutsekooli õmblemisosakonda.

Hulk vabu kohti on praegu Tallinna Tehnikumis. Gümnaasiumi II klassi lõpetanuile on Tallinna Tehnikumis 58 vaba kohta, samuti on hulk vabu kohti gümn. III kl. lõpetanuile. Poisid peaksid rohkem huvi tundma maamõõdu-kultuurtehnika osakonna vastu Tallinna Tehnikumis, kus on vaba ruumi küllaldaselt. Ka Tartu Tehnikumis on vabu kohti.

Nii Tallinna kui ka Tartu õpetajate seminarides on samuti hulk vabu kohti. Kuna õpetajate seminaris avati 2 esimest klassi, on neis praegu veel kokku 50 vaba kohta. Ka II klassis (kuhu võetakse vastu gümn. III klassi lõpetanuid) on vabu kohti. Gümnaasiumi lõpetajaile on vabu kohti Tallinna õpetajate seminari kaheaastase haru I klassis.

Üksikasju pommirünnakust Poolile

Berliin, 4. juunil. DNB. Saksa võitluslennukite tasumisrünnakus Briti linnale Poolile teatab sõjaväe ülemjuhatus järgmisi üksikasju.

Vaatamata tugevale tõrjetulele ja arvukatele helgiheitjatele ründasid Saksa võitluslennukid Pooli linna ja sadama-piirkonda. Raskeimas kaliibris pommid põhjustasid eriti linna lõunaosas suuri plahvatusi. Saksa võitluslennukite meeskonnad nentisid rünnaku kestel, mida muide teostati mitmes laines, suuri tulekahjusid siselinnas ja raudtee piirkonnas.

Poole on 57.000 elanikuga linn. Ta omab hästi välja ehitatud sadama, kuhu pääsevad ka keskmise suurusega laevad. Asetsedes soodsalt Inglise lõunarannikul, toimetati siin suuremaid kaubalaevade laadimisi. Linnas on ka arvukad tehased vähemate laevade ehitamiseks, samuti sõjaliselt seisukohalt oli ta soodsaks toetuspunktikt väiksematele sõjalaevadele.

Soome sõjateade

Helsingi, 4. juunil. DNB. Soome sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Karjala Kannaksel tavaline tulevahetus ja luuretegevus.

Aunuse Kannaksel tõrjuti tagasi üks vaenlase luureüritus, mida sooritati kahe rühmaga. Meie kahurvägi hajutas kaks vaenlase väekoondist.

Idarindel piiratud tulevahetus ja luuretegevus.

Meie õhuväeüksused ründasid Soome lahe idaosas vaenlase valvelaevu.

Sviri rindel hävitati jalaväerelvadega üks vaenlase jahilennuk. Ühte pommilennukit ja kahte jahilennukit vigastati raskesti. Viimase 24 tunni jooksul ei olnud sisselende Soome ala kohale.

Praha atentaadiohver suri

Praha, 4. juunil. DNB. Böömi- ja Määrimaa riigiprotektori asetäitja, julgeolekupolitsei ülem ja SO ning SS Obergruppenführer ning politseikindral Reinhardt Heydrich on, nagu ametlikult teatatakse, neljapäeva pärastlõunal tema vastu toime pannud atendaadi tagajärjel saadud haavadest tekkinud komplikatsioonidesse surnud.

Ukraina kalarikkus

Rovno. Saksa valitsus edendab jõudsasti Ukrainas bolševike poolt väga hooletusse jäetud tiikide majandamist. Selles piirkonnas asetsevad arvukad kalatiigid pakuvad siin suuri võimalusi kalakasvatuse ülesehitamiseks ja tulutoovaks muutmiseks. Selleks otstarbeks veab Saksamaa siia suurel määral aretusmaterjali. Missuguseid suuri võimalusi pakub Ukraina ratsionaalseks kalakasvatuseks, selgub järgnevatest näidetest. Kremenz'i juures saadi 1941. aastal kolmest kalatiigist 10.000 kg karpe ja 30.000 kg teisi kalu. Novostavi juures andis üksainus tiik 23.000 kg karpe ja 6.000 kg teisi kalu.

Maajagamine Ukrainas

Peale selle, kui teatati Krementšugi ümbruskonnast laiaulatuslikest õuemaade suurendamisest, teostatakse ka teistes piirkondades kaugeleminev maajagamine, nagu see ettenähtud vallutatud idaalade agraarkorralduse seaduses. Näiteks teatab praegu kindralpiirkond Dnjepropetrovsk, et 15-nes ühismajanduses on maad juurde jagatud 2716 perekonnale õuemaade suurendamise näol. Seetõttu suurenesid maksuvabad eraomandid juba lühikest aega peale agraarseaduse väljakuulutamist.

Ka Stalinovi vallas, Dnjeprist idapool, teostati märtsi lõpul arvukaid õuemaa-suurendamisi. Kinnisvaradokumentide üleandmised aktsioonist osavõtnud ühismajandustele kujunesid pidulikeks meeleavaldusiks, ühendades vastavaid saksa sõjaväe ja põllumajanduslikke ametkohti ukrainlastest maaelanikega. Mariupoli piirkonnas oli selleks pidulikuks sündmuseks isiklikult ilmunud kohale ühe tankiarmee ülemjuhataja. Teises kohas pidas selpuhul kõne ühe armeekorpuse juhtiv kindral. Talupoegade vihjed, samuti piirkonnaülema kõned, peetud osalt ukraina, osalt murtud saksa keeles, väljendasid uuesti, kuivõrd uue agraarseaduse teostamine tuleb vastu ukraina talunikkude soovidele. Alles nüüd, ku neile anti tagasi eraomand ja see tulevikus veelgi tunduvalt suurendatakse, tunnevad nad end lõplikult nõukogude hirmuvalitsuse alt vabastatuina ja lubavad meelsasti omalt poolt kaasaaidata bolševismi hävitamisel.

USA teravndab pimendust

Genf, DNB. Sõjaliselt poolt antud pimendamismäärused New-Yorgi ja kogu rannikupiirkonna kohta on teravndatud, kuna neid veel mitteküllaldasteks ei peeta. Nüüdsest peale peavad kõik valguseallikad ka kaugel rannikust pimendatud olema. Valgusreklaamid ja säravad kirjad on täielikult keelatud. Autod võivad ranniku läheduses ainult seisutuledega sõita.

Ukraina suhkruvabrikud jälle käigus

Rovno. Ukraina suhkrupeedikasvatus ja suhkrutööstus seisis juba ammu kõrgel tasemel. Ukraina oli Nõukogude Liidu suurim suhkruvarustaja. Kaks kolmandikku Nõukogudes kasvatatud suhkrupeetidest töötati siin ümber. Kui läinud aastal tõrjuti bolševikud Ukrainast välja, katsusid nad suhkruvabrikud purustada ja tähtsamad masinad äramonteerida. See ettevõte õnnestus neil ainult osaliselt, tänu saksa sõjaväe kiirele edasitungile. Nõnda oli saksa ametasutustel võimalik eriteadlaste abiga ja Saksamaalt toodud varuosadega käiku lasta jälle 70% Ukraina suhkruvabrikuist. Ka piiritusevabrikud, milles töötatakse ümber suhkrupeedisiirup, on jälle seatud korda.

Kalurid pöörduvad saartele tagasi

Kalanduse elustamise vajadust tunnustades on sõjaväevõimud lubanud oma kodudesse tagasi pöörduda kõigil Saaremaa, Hiiumaa, Paldiski, Osmussaare ja Naissaare kalureil, keda venelased sealt baaside ehitamise ajal lahkuma sundisid. Kuna kalasaak nendes rajoonides tänavu töötab kujuneda eriti rahuldavaks, on paljud kalurid juba oma endistesse kodurandadesse tagasi asunud. Venelaste poolt oma kodudest välja paisatud kalureile annab tagasikolimisel abi Eesti Kalurite Keskus. Nimelt on Eesti Kalurite Keskus teinud kohalikele kalurite ühistutele korralduse tagasipöörduvaile kalureile anda mootorpetrooleumi kalurite inventari kohaletoimetamiseks. Endistesse kodudesse tagasipöörduvail kalureil tuleb mootorpetrooleumi saamiseks nõudmine esitada kohalikule kalurite ühistule. Samuti lahendab Eesti Kalurite Keskus teisi raskusi, mis takistavad kalureid oma endisele kutsealale tagasi tulemast. Kõige sagedamini on endistel kaluritel raskusi vabanemisega oma uutelt töökohtadelt tehastest, raudteelt jne. Eesti Kalurite Keskuse vahetalitusel on juba rohke arv sääraseid isikuid oma töökohtadelt vabaks kaubeldud. Kõigil endistel kalureil, kes kalanduse tasuvuse suurenemisega samuti tahavad oma vanal kutsealal tegutsema hakata, tuleb praeguselt töökohalt vabanemiseks vajaliku kaasabi saamiseks ja teiste vormiliste raskuste lahendamiseks pöörduda kohalike kalurite ühingute poole, kui see aga ei peaks tagajärgi andma, siis juba otseselt Eesti Kalurite Keskuse poole.

Nõupidamine vabade tööjõudude maalesaatmise asjus

Seoses linnadest vabade tööjõudude saatmisega põllutöödele, toimub 8. juunil s. a. Tallinnas kõikide linnade esindajate instrueerimiskoosolek. Vastavad kutsed on telefonogrammidega kõigile linnavalitsustele laiali saadetud. Instrueerimiskoosolek peetakse Tallinnas Lai tn. 20, II kord, Harju Maaameti ruumes, algusega kell 10.00 homm. Koosolekul antakse linnade esindajatele üksikasjalikke juhiseid linnaelanike registreerimise kiireks läbiviimiseks ning ühtlasi jagatakse välja kõik vajalikud materjalid.

Juhised valla põllumajandusjuhtidele

andmete kogumiseks linnainimeste maale saatmise korraldamiseks.

Majandus- ja Rahandusdirektooriumi Talukorrastuse osakonna poolt on neil päevil laialisaadetud ringkirjad kõigile maa- ja vallavanematele ning kohalikkudele põllumajandusjuhtidele, mille kohaselt viimased peavad hiljemalt 10. skp. selgitama talupidajaile linnainimeste tööle saatmise aktsiooni tähtsust ja et see sünnib Eesti Omavalitsuse poolt algatatud korras kogu meie rahva, nii linna kui ka maa huvides ja et osa inimesi tuleb maale tööle ainult suviseks põllutööde hooajaks, kuna aga teine osa linnainimesi asub maale tööle pikemaks ajaks, s. o. kuni sõja lõpuni.

Emake-maa kutsub

Lähematel päevadel algab laiaulatuslik linlaste siirdumine maale põllutöödele. Linlaste maale minekust on olnud endistel aastatel korduvalt juttu, kuid varemalt kunagi ei saanud sellekohased kavad teoneda, kuna nende läbiviimise eest küllalt ei hoolitsetud. On tõsiasi, et mõnedes ringides on maatööle ikka vaadatud põlgusega ja siirdumist maale põllutöödele on loetud viimaseks elatisvõimaluseks. Nii kujunes meil tavaliselt olukord selliseks, et suvel kõige kibedamal ajal, kui maaelanik rühmas ühe töö juurest teise juure, et muretseda toitu ja kehakatet kogu rahvale, samal ajal tuhanded nautisid kuurortides ja mujal supelkohtades kõige kergemaid lõbusid. Nüüd on elu pale karmim. Rasketel aegadel pöörduvad ikka jälle pilgud maa poole, sest ainult emake-maa on suuteline andma kõike seda, mida vajame elu ülespidamiseks. Mitte kunagi ei ole linlane olnud nii hoolas põllumees kui tänavu. Näeme seda selgesti neil maalapikestel, millised linnavalitsus jagas harimiseks maasoovijaile.

Praegu ei saa teha ennustusi selle kohta, kui palju just rahvast siirdub maale, kuid kindlasti too arv ulatub paljudele tuhandetele. Ja see on rõõmustav, sest kunagi varem pole töökätest olnud maal nii suur puudus kui tänavu. Pingutustega on tulnud põllumehed toime külviga, on rühitud öödpäevad naabrid ühte-teist aidates, kuid heina ja viljakoristamise töödeks on töökäsi maal praegu liiast vähe. Linlaste kohus on siin käed külge panna, sest eelolevast lõikusest, selle õigeaegsest koristamisest, oleneb suurimal määral meie rahva heaolu kuni järgmise lõikuseni.

Emake-maa ootab töökäsi. Mitte neid, kes sinna mõtleksid minna vaid moepärast, et kuidagi aega mööda saata. Logelejaid maa ei vaja, vaid ta vajab tõsiseid töötajaid. On ju arusaadav, et linlaste hulgas, kes siirduvad maale, on neid kes võõrdunud talutööst või ei oma selles üldse kogemusi kuid hea tahtmise juures saadakse asjast üle. On palju selliseid töid mida võidakse teha ilma pikemate eelharjutusteta. Teisest küljest peab märkima, et nende arv, kes maatööga enam-vähem kurssis, peaks olema üsna suur. On ju Viljandi ja teiste väiksemate linnade elanikud tihedalt seotud maaga. Meil ei ole linna läheduses merd ega eritööalasid peale põllu. Kui väikeselgi jalutuskäigul linna servast välja astume, olemegi nurmede vahel, mis laiuvad iga ilmakaare poole. Viljandi on linn Eesti südames ja see süda on ikka koosnenud põllust. Maa ja selle õhkkond ei saa ega tohigi meile kellelegi olla päris võõras.

Linlaste maale juhtimine nõuab suurt ja pingutavat tööd meie omavalitsuse asutustelt kes peavad koostama ja kontrollima nimekirjad majade viisi Kodanike kui ka kõigi asjaomaste isikute kohus on omavalitsust selles töös toetada. Esmajoones aga saavad tööd kergendada need, kelle kohus siirduda maale, sest kui hakatakse otsima tühiseid vabandavaid põhjusi, jooksma väikeste vigade pärast arstide vahet, siis see raskendaks aktsiooni teostamist. Loodame aga, kui selliseid juhtumeid esineb, siis need jäävad vaid üksikjuhtudeks. Küllap omavalitsus leiab siingi abinõu, kuidas neile üksikutele nende kohustust meelde tuletada.

Siirdugem maale, sest emake-maa kutsub ja ta on tõesti meie kõikide ema, kes meid ei jäta hätta, kui oleme ise heatahtlikud tema vastu.

Omandi küsimus Ida-aladel

Ajakiri „Die Ostwirtschaft" toob oma viimases numbris Ida-alade riigiministeeriumi ministeriaaldirigendi dr. Bräutigami sulest artikli omandiküsimuste üle okupeeritud Ida-aladel. Artiklis öeldakse muu seas järgmist:

Rahvusvahelise õiguse järgi on okupeerival võimul käsundusõigus vaenulise riigi omandi üle. Nõukogude valitsuse hävitusteta võõrandamised käivad aga saksa omandimõistelle vastu. Tõuseb seepärast küsimus, kas Saksamaa saab oma põhimõtteiga ühendada muutumist Nõukogude Liidu õigusjärglaseks okupeeritud Ida-aladel asuvate natsionaliseeritud varanduste suhtes või peab ta tõmbama konsekventse bolševistlikkude natsionaliseerimisvõtete mittetunnustamisest.

Selle kohta oleks järgmist öelda: Nõukogude valitsuse natsionaliseerimiskorralduste tühistamine ei tule pollitilistel, majanduslikel ja valitsemistehnilistel põhjustel kõne alla. Kuigi ei tunnustata esialgseid natsionaliseerimisseadusi, peab Saksamaa praegu ometi pääle selle olukorra 24-aastast püsimist lähtuma antud faktist. Praktiliselt oleks endiste omandiõiguste jaluleseadmine võimalik ainult aastakümnete pikkuse tööga, kasutades selleks hiiglaslikku valitsemisaparaati. Pole aga võimatu, et ka välismaa oma endised õigusliikud alused vanal Venemaal ette toob. Vene laenupaberid on veel praegu suurel hulgal liikvel, eriti Prantsusmaal. Ametlikult pole, nagu teada, ükski riik pääle Saksamaa loobunud oma nõudmistest bolševismieelsest ajast. Selle kohta võib tähendada, et Saksa riigi valitsus ei vaatle end ka nõukogude alade kaugeleulatuva okupeerimise korral nõukogude valitsuse õigusjärglasena, mille tõttu nõudmised Nõukogude valitsuse vastu ei saa suunduda Saksamaa vastu.

Eriseisund on endistel Balti riikidel, mis okupeeriti Nõukogude Liidu poolt 1940. aastal. Pääle okupeerimist viisid nõukogud kõik oma ekspropriatsioonivõtted läbi. Saksamaa alustas sõda Nõukogude Liidu vastu parooliga kukutada bolševism. See tähendab, et me ei saa säilitada Nõukogude Liiduga alles äsja liidetud endistes Balti riikides ühte teravamaist bolševistlikest abinõudest, nagu seda on eraomandi hävitusteta võõrandamine. Neil aladel peab Saksa riik lähtuma seisundist, mis oli enne bolševismi sissetungi, tähendab juunis 1940. Muidugi on korrastatud valitsemise huvides reprivatiseerimist võimalik teostada ainult samm-sammult, mille juures peetakse silmas esijoones loomulikult sõjahuvisid. Arvestades olemasolevaid raskusi, tuleb töötada veel kauemat aega hoolduslikku valitsemisega, kuni jälle reguleeritud omandikorraldus maad võtab.

Tühjad hällid Inglismaal

„Berliner Börsen-Zeitung" kirjutab:

Iga rahva elava kapitali moodustavad inimesed. Tema võim ja suurus põhjeneb jõul suuta taluda inimsubstantsi kaotusi, neist jagu saada ja suurendada pidevalt rahvastiku arvu. Rahvad ja riigid, kes elavad oma inimkapitalist ega suurenda seda, teostavad poliitilist endamõrva.

Ajaloolasil on tulevikus kõige raskem vastata küsimusele, millest on tingitud tühjad hällid Inglismaal. Ainus vastus, mida praegu saame anda, et vanad inimesed, kes valitsevad Inglismaad, ei ole Inglismaa tuleviku sellele osale lihtsalt mõtelnud. Alles nüüd, sõja kolmandal aastal saadakse sellest teadlikuks, ent mitte üldsuses.

Inglismaa rahvastiku poliitikas valitsevat defetismi tõendavad järgmised andmed. Aprilli algul „Times'ile" saadetud kirjutises märgitakse, et 107 Inglismaa kõrgemas koolis on 38,39 protsenti õpilasist oma vanemate ainsad pojad ning 20,51 protsenti lastest oma vanemate ainsad lapsed. Ühenduses sellega tekib saatuslik küsimus, kes kannab rahvusliku töö koormat 30 aasta pärast.

Inglise sündimuse statistika näitab järgmisi arve. 1000 inimese kohta oli Inglismaal sünde:

1881—1890. a.	keskmiselt	32,4	aastas
1921—1930. a.	„	18,3	„
1939. a.	„	14,9	„
1940. a.	„	14,6	„

Andmed 1941. a. kohta puuduvad. Osaliste kokkuvõtete põhjal sündis 1941. a. Inglismaal ja Wales'is kokku 586.778 last.

Koos sündide arvu langemisega käib kaasas surmajuhtumite, eriti aga laste suremuse vähenemine. Ühenduses sellega tuleb aga märkida, et laste suremus on Inglismaal väga suur.

1000 sündinud lapsest:

	sündis surnult	surid 0—1 aasta vanusena	kokku
1928. a.	40,1	29,8	69,9
1929. a.	40,0	31,5	71,5
1936. a.	59,7	29,0	68,7
1937. a.	39,0	28,6	67,6

Võrdluseks võib mainida, et Saksamaal oli 1937. a. surnult sündinute arv 24%, Prantsusmaal 37%, Itaalias 34%. „Times'i" järele oleks seda suremust võimalik vähendada 30 kuni 50 protsendi võrra vastava sünnituseelse ja sünnitusele järgneva arstiabiga.

Kui sellane rahvaviljakuse tendents jääb Suur-Britannias püsima, siis langeb tema rahva arv ühe sajandi jooksul 45 miljonilt inimeselt 4,5 miljonile.

Nõuded linavarte ja murtud lina turustamisel

Tööjõu vähesus maal ei ole võimaldanud linaharimist taludes täies ulatuses läbi viia. Sellest tingitult tuleb tänavu lina müügikohustuse täiteks võtta vastu ka leotatud linavarsi ja murtud lina suuremal määral kui seda seni tehti.

Lina müügikohustuslikud normid on määratud küll puhtaksharitud kiuna ja on ka nõuetav, et lina tuuakse müügile puhtaksharitud kiuna. Kellel aga puuduvad võimalused kodus nende harimiseks, võimaldatakse seekord müügikohustuse täitmist ka leotatud linavartega või murtud linaga.

Kuna leotatud linavarte ja murtud lina turustamine seni on olnud väga vähene, siis ei ole enamik linakasvatajaid ka tuttavad nende nõuetega, mis on ülesseatud linavarte ja murtud lina vastuvõtmisel. Seetõttu on tulnud juhuseid ette, kus on toodud niisuguseid linavarsi müügile, millel kiud täiesti kadunud või siis vähemalt tiiveotsast kuni poole varrenikas üleleotamise või lume all seismise tagajärjel. Loomulik, et niisuguseid varsi või murtud lina, mis oma loomuliku kiu vastupidavuse on kaotanud, ei saa normitäitmisel vastu võtta.

Leotatud linavarred kui ka murtud lina on toormaterjal, millest toorlinavabrikus harimisel kiudu peab saama, seepärast peavad vastuvõetavad varred ja murtud lina vastama järgmistele nõuetele:

1. Peab sisaldama nõuetaval määral kiudu, mis oma loomuliku vastupidavuse on alles hoidnud.

2. Varred peavad olema hästi leotatud, nii et kiud oleks puuosast tarvilisel määral eraldunud.

3. Murtud lina peab olema õieti murtud ja kuivatatud, nii et selle harimine virridel või turbiinil oleks võimalik

4. Linavarred peavad olema hästi kuivad — seisnud piisavat aega rõugus või kuhjades, mis mulla niiskusest peavad olema eraldatud, või kuskil varju all. Kevadel hakis seisnud varred võivad küll tunduda kuivana, kuid tavaliselt laskuvad need tagasi, kuna päikese kuivus on näiline.

5. Nii varred kui ka murtud lina peavad olema korralikult seotud kubudesse. Ei tohi olla sasitud ega välja venitnud. Siduda on kõige parem takust või samadest murtud linadest tehtud nööriga. Õlesidemed ei ole lubatud.

6. Murtud linad peavad olema lahtisest luust puhtaks raputatud.

Kuna tänavu on palju lina, mis lume all osaliselt on rikutud, siis ei saa niisugust mitte enne müügile tuua, kui ta hoolikalt on sorditud ja rikutud peod eraldatud.

Sellega näeme, et ka murtud lina kohta on kindlad nõuded olemas nagu puhta lina turustamiselgi. On väga tarvilik, et talupidajad nende nõuetega tutvuksid enne, kui oma kaupa müügile toovad.

Seemnepõldude tunnustamiseks ülesandmine

Tunnustatud teravilja külviste praegu kehtivad hinnad on 60% võrra kõrgemad hariliku tarbevilja hindadest ning teistel külviseemneil on tunnustatud külviste hinnad vähemalt 30% võrra kõrgemad tunnustamata külviseemneist. Seepärast põllupidajail, kes kasvatavad puhtsordilisi teravilju või kel on tänavu teiste taimede seemnepõlde, tuleks need kõik lasta tunnustada. Kindlate hindade puhul on tunnustatud külviste hind alati tunduvalt kõrgem harilikust.

Kõik tera- ja kaunvilja, lina, heintaimede, söödajuurvilja ja köögivilja taimede seemnepõllud tuleb tunnustamiseks Põllutöödirektooriumi Seemnekasvatuse ja Taimekaitse Osakonnas üles anda kuni 25. juunini s. a., täites sellekohase kaardi. Tunnustamise sooviavalduse kaarte võib saada kohaliekult nõuande jaoskonna konsulentidelt.

Sooviavalduse kaardid tuleb täidetult tagasi saata Seemnekasvatuse ja Taimekaitse Osakonnale, Tallinn, Lai tän. 49, kust sooviavalduse kaarte samuti on saada.

Tallinna Teatrikool

Senini Tallinna Konservatooriumi juures tegutsenud Lavakunstikool jätkab oma tegevust käesoleva aasta sügisest „Tallinna Teatrikooli" nime all. Vastuvõtu eksamid toimuvad vastavate eelduste kohaselt augusti kuu teisel poolel. Eksamite täpsed tähtajad avaldatakse hiljem. Teatrikooli katsetele võetakse mõlemast soost isikuid 16—30 aasta vanuseni, kusjuures on nõuetav 8 aastane üldharidus. Erandjuhtudel, erilise andekuse puhul võetakse vastu ka vähema üldharidusega, kusjuures vastavail isikuil tuleb õppeaja kestes teatud õppeaineis täiendada ettenähtud normini.

Sooviavaldused katsetele ühes kinnitatud ärakirjaga üldharidust tõendavast dokumendist ja perekonnaseisu tunnistusest (vorm VIII) tuleb esitada võimaluse korral koos päevapildiga hiljemalt 1. augustiks s. a. Tallinna Konservatooriumi kantseleisse, Vabaduse väljak 4. Sooviavaldustele juurde lisada täielik aadress. Õppetegevus Teatrikoolis kestab 3 aastat, millele järgneb praktikaaasta kutselise teatri laval. Registreerinuile saadetakse kätte vastav eksamikava.

MEINART JÜRNA.

Kevad maal

Vesi enam hangedest ei kooli,
üle takistuste rutt.
Päiksesärane on õhtupoolik,
lustilik su samm ja rutt.

Tuul on metsa puhkunud eleviile
põõsas naerab, muigab mänd,
kaseladvas kuldnokk ajab vilet,
kuusel oravate mäng.

Põllu sõrval valge talumaja,
väraval erk poisipõnn,
tema huikamiste hele kaja
hüüab — kevade on õnn!

Aia taga kopsib hobeegi,
teeraal' klähvib koeranäss.
Luhal vesi vastu päeva leegib,
äidatrepil taat ja kass.

Mööda minnes kõditab mu nina
loomalauda imal lõhn.
Punasemaks värpub pilvevina,
Kuu on kahvatu ja kõhn.

Õhtu tuikab, vaikne, pühapäevne:
— punga puhkemine puul.
Käsi-käes me kevadesse käime,
õnne neeratus su suul.

TÖÖSTUS VAJAB TOOTMISEKS TOORAINET,

samuti kui vajame hingamiseks õhku.

Jäätmed on väärtuslik tooraine, millega varustame oma tööstust ja aitame ületada sõjaaegseid raskusi.

Taimekaitseteade 2. juunist

Juuni algul algab hoogus kapsataimede väljaistutamine. Sellele ajale langeb ka kapsakärbse intensiivseim munemine. Kapsakärbes sarnleb välimult toakärbsele ning muneb väikestes panustes ristõieliste juurekaelale või selle lähedale mullapragudesse, eelistades huumuserikast kerget mulda. 5—12 päeva hiljem kooruvad munadest vaglad, tungivad sügavamale mulda juurte lähedusse, kus närivad nende pinda ja sisemust, mille tagajärjel juur läheb kergesti mädanema, kuna taim ise kängub ja kuivab.

Kapsakärbse tõrjeks ja hävitustöö vältimiseks on mitmesuguseid võimalusi. Esimese ja tähtsaima rühmituse moodustavad mehaanilised kaitseabinõud, millede ülesandeks on vältida munemist kapsataimede varrele ja selle ümber olevale mullale. Tuntuimad neist on tõrvapapist valmistatud kapsakaelus, mis on püsiva toimega ega vaja uuendamist. Kapsakaelus tuleb asetada taime ümber kohe pärast istutamist ja kastmist.

Peale kapsakaeluse võib munemise vältimiseks kasutada mitmesuguseid puisteaineid (puutuhka, saepuru, põlevkivituhka, tubakatolmu, lupja jm.), mida puistatakse ümber taime enne kapsakärbse munemist. (Meil langeb see tavaliselt sireli õitsemise ajale). Mõningaid puisteaineist tuleb uuendada pärast suuremat vihma või tuult.

Teise rühma moodustavad mitmesugused keemilised peletusvahendid, milledest tuntumad on 0,1% sublimaat (või 0,25% „Uspulun") ja 0,3% viljapuukarbolineum, milledega kastetakse taime üks kord munemise algul, ja korratakse seda 8—10 päeva pärast. Kastmiseks võib tarvitada ka 1,0% nikotiinsulfaati ajal, millal taimedele on rohkesti munetud mune ja neist osa vaklu juba on koorunud.

Munemise alguse kohta antakse õigel ajal teade.

KUULAKE RAADIOS

Nädala kuuldemäng.

Pühapäeval, 7. juunil on ringhäälingu kavas Alide Dahlbergi kuuldemäng „Kihlus". See on lõbus armastuslugu, mille tegelaseks on tarmukas kuid tõrgas neiu. Selle „tõrksa taltsutus" ongi kuuldemängu peamotiiviks.

Küüditatud poisike saabus koju

Kaunasest teatatakse: Mõne päeva eest saabus Kaunases oma vanemate juure üheksaaastane Franz Morkunas. Poisike oli 1941. a. kevadel koos paljude teedu lastega Palanga koonduslaagrisse saadetud, kust ta 1. a. 22. juunil enamlaste poolt Nõukogude Liitu küüditati.

Põhjapoolses rindelõigus langes poiss koos punaarmee üksusega vangi. Viibides kogu aja politruki valve all, oli poisike sunnitud olnud kogu aja koos punaväelastega kaitsekraavides veetma. Sakslased hoolitsesid poisi eest hästi, mistõttu ta nüüd kosuda on suutnud. Ühe sõduri saatel saabus poiss rindelt otse Kaunasesse.

Uudistajatele on poisikest seevõrra vapustanud, et ta pole mitte ainult täielikult unustanud oma mineviku pärast küüditamist, vaid ka oma emakeele. (DNB)

Kravtšenko

„Olin Stalini vang"

12

Ania lastakse . . .

Näen, kuidas Ania näitab vastassuunas. Arvatavasti küsisid nad minu järele. Siis asetavad nad Ania ühe kalju äärde. Välgatavad mõned lasud ja Ania langeb kokku.

Nad laskid maha Ania!

Kui ma tulkudes pool-hullumeelsena lahe äärde jõuan, on paat juba ära sõitnud. Suunas, mida näitas neile Ania.

Kui nad mind ei leia, saabuvad nad varsti tagasi. Kuid sellel pole tähtsust. Tõstan üles selle armetu väikese keha ja kannan ta metsatihnikusse. Ikka kaugemale, ikka sügavamale metsa. Surun ta elutu pea oma rinna vastu, mu pisarad niisutavad ta põski. Nagu õrn rahu- ja surmaingel lamab mu surnud arm mu kätel, nagu tahaks ta magada. Nii nagu täna öösel, klammerdudes minu külge, kes pidin teda kaitsma.

Oleksin ometi ta kõrvale jäänud! Tuhat „kui" ja „aga" läbistavad mu aju etteheites ja end kaitstes. Pidin ju välja panema kalaõnged, otsima linnumune, avastama allika. Poleks juhtunud see nüüd, oleks võinud see niisama hästi juhtuda igal teisel päeval, öösi või tunnil.

Eesliri ütleb, kui vang tabatakse kolmkümmend kilomeetrit väljaspool laagrit, siis ta lastakse otsekohe maha.

Panen Ania maha ja asetan ta pea oma süle. Siis kaevan paljaste kätega talle haua tugevasti külmunud maasse. Töötan kiirelt ja rahutult. Selle vaese surnu püha rahu ei tohi nad vähemalt enam segada. Asetan Ania hauda ja kühveldan paljaste kätega mulla jälle tagasi. See on orjastatud ja väevõimustatud Venemaa muld. Siis asetan ristikujuliselt kaks oksa haua kohale. Ka selle risti katan mullaga. Keegi ei tohi rüvetada seda hauda.

Vanne Ania kalmul.

Ja siis töötan kõik teha selleks, et vabastada see maa tema rõhujatest, tema tatari verekoertest ja juudi rassirüvetajaist. Mitte kial puhata, mitte kial peatuda, enne kui olen kogu maailmale teatada saanud, kuidas orjastatakse ustavaid, hoolsaid ja töökaid inimesi.

Tõotan Aniale, et ütlen kõigile, kes elavad väljaspool seda maailma: elu Venemaal koosneb jälitamistest, läbiotsimistest ja vanglatest, ülekuulamistest, tööst karistuslaagrites ja hukkamistest!

See on Nõukogude Venemaa. Miljonid laibad on kord tunnistajaks nende seltsimeeste hirmuvalitsusest. Miljonid nälgivad, töölised hakkavad kord vastu ja purustavad oma ahelad.

Pole lilli, ainult põõsad. Murran mõned oksad sõstrapõõsalt, mis kasvavad seal lopsakalt. Oksad kõidan kimbuks, mille asetan hauale. Siis lahkun Aniast, oma endisest elust.

Võitluselu algab — — —

8. peatükk.

Kohtan Jestevi.

Arhangelski ümbruses on viiskümmend kuni kuuskümmend saeveskit, mis töötavad nii ööd kui päevad. Palgid parvetatakse Dvina jõge mööda alla saeveskiteni. Talvel need veskid seisavad. Vangid lõikavad siis metsades puid.

Peale Ania surma rändan kolm päeva metsas. Siis jõuan ma ühe saeveski juurde. Kaks meest väljuvad. Sunnitöölised

„Jestev, on see võimalik? Oled see tõesti sina?"

Mu ees seisab endine motorist Jestev Orenburgist, kelle kohta teati, et ta on maha lastud.

„See ma olen, Kravtshenko, nii tõesti kui olen mõistetud siia eluksajaks".

„Kas teid valvatakse?"

„Saeveskis mitte", vastab Jestev. „Ja milleks ka? Viiesaja-kilomeetrilist teekonda Soomeni pole keegi veel sooritanud. Meid on siin viis. Igal nädalal tuleb patrull toiduainetega".

„Kunas olid nad viimati siin?"

„Ei! ".

„Põgenesin ühe riigile kuuluva mootorpaadiga Solovetskist. Ania Varevskaga".

„Kus on Ania?"

„Surnud. GPU patrullsalga poolt maha lastud!"

„Sa võid jääda meie juurde. 841. raiekohas suri täna üks seltsimees. Kõnelen teistega. Nad ei teata surmajuhust".

Õhtul pöördub Jestev raiekohast tagasi ning asetab mõned paberid minu ette lauale.

Nüüdsest peale olen ma Feodor Vranov, kes on riigipolitilise osakonna poolt mõistetud kahekümneks aastaks sunnitööle seepärast, et keeldus astumast kollektiivi.

„Kahju", ütlen. „Kui röövel oleksin, siis oleks mul paremaid väljavaateid amnestia saamiseks. Kakskümmend aastat sunnitööd on aga igal juhul parem kui eluaegne sunnitöö".

Olen number 41811.

Alates sellest päevast töötan Jestevi saeveski juures number 41811-na. Kui esimest korda kontroll saabub, näitab GPU ametnik minu peale.

„Üks raiekohalt", ütleb Jestev, „nõudsin ta välja seltsimehelt, sest muidu ei oleks me enam toime tulnud".

„See on hea, seltsimees Jestev", ütleb ametnik ja vaatab pealiskaudselt minu pabereid, mis on Feodor Vranovi omad.

Ükski siin töötavatest meestest ei ole üle kuulatud ega enda juuresolekul süüdi mõistetud. Enamik neist ei tea, miks neid karistati. Nad isegi ei ole näinud GPU ametnikku, kes toimetas juurdlust.

Igal nädalal lähen varahommikul läbi metsa Ania haua juurde ja ehin selle värskete sõstraokstega. Pistan seemneid mulda ja istutan mõningad põõsad. Lilli ei ole sellel aastaajal põhjas enam ammu.

Meie toiduportsjon koosneb poolest naelast leivast ja supist, mida saame ülepäeviti. Muudel päevadel saame ainult kuuma vett. Kord nädalas antakse sealiha.

Kell kolm hommikul peame üles tõusma. Kell neli läheme puid lõikama. Teekond töökohani kestab mõnikord üks kuni kaks tundi. Kaks meest peavad päevas kaheksakümmend puud maha võtma. Teised kaks peavad need tükkideks saagima. Suutsime päevas täita sellest vaevalt poole. Selle-eest vähendatakse meie toiduportsjoni. Töötame kuni kella seitsmeni õhtul, kuid mõnikord saame valmis alles kella üheteistkümneks. Siis algab pikk teekond tagasi saeveskisse, kus ööbime. Õhtuti keedame endale putru mädanenud kartulitest.

Talvel töötame rinnuni lumes. Mõned meist jäävad langevate puude alla, igal nädalal esineb töökohal vähemalt üks surmajuhtum. See on tingitud töötamise kiirusest. Puhkepäevi, mida Nõukogude Liidus on viis korda kuus, on meil ainult suviti. Võiksime neid pidada, kuid siis ei saavutaks me miinimumi, mis õigustab meid saama hädavajalikke toiduaineid.

Peame mõnikord maha võtma seitsmekümne sentimeetri jämedusega puid, neid saagima ning välja vedama mitmeid kilomeetreid eemale jõe äärde. Meil pole selleks ühtki rege, pole ühtki hobust; peame palgiotsad ümaraks raiuma, et nad paremini libiseks, ja siis ise vedama, kuid see peab toimuma päevase ralenormi täitmise kõrval. Me jalad ja käed on alatiselt kaetud haavadega.

Ka naisi rakendatakse talvel puulõikustöödel, kuid nende päevanorm on poole väiksem.

Dvina kallastele laotakse puuriidad. Puulaod ulatuvad neljakümne kuni viiekümne kilomeetri kaugusele.

Vaiad kondiveskite juures

Meie saeveskeid, mida nimetatame kondiveskiteks, piiravad vaiad. Uustulnuk arvaks, et need on traataia postid, kuigi traat puudub. Need vaiad seisavad õnnetuste või nälja tagajärjel surnud seltsimeeste haudadel. Meie ei tohi asetada neile riste! Ei möödu päevagi, ilma et mõni ei variseks kokku puulõikuse juures. Mõnikord pole leiba. Paljud meist on talve jooksul kolmkümmend kilogrammi maha võtnud.

Kuid iga päev tulevad uued, ikka jälle uued. Nad tulevad Venemaa kõikidest osadest ja nad ei tule mitte vabatahtlikult.

Igal Nõukogude Liidu pidupäeval seisab me ees GPU ametnik ja loeb meile ette Stalini läkituse: „Oleme vabad," ütleb ta. „Nõukogude Liidus ei ole sunnitööd. Saksamaal ja Inglismaal on inimesed orjad. Meie töö on vaba. Ta teenib rahvast!"

Mõned meist ootavad kuulsat inglise komisjoni, millest kõikjal kõneldakse ja mis tõepoolest mõnikord saabub kord siia või sinna.

Kuhu ta ilmub, sealt saadetakse „valged kahjurid" ja poliitilised väljasaadetud sügavasse metsa. Haiged veetakse kaasa või visatakse lihtsalt auku ja kaetakse mullaga kinni. Komisjon ei tohi leida ühtki sunnitöölist. Mõningad kompaniid Arhangelski noori töölisi lavastavad siis vaba ja rõõmsat laagrielu laulu ja balalaikaga.

Kuid Nõukogude puu, mida lõikavad valged orjad, on odav. Kogu maailm, välja arvatud Saksamaa, ostab seda puud.

„Samorubi" lastakse maha!

Kolmeks nädalaks olen määratud ühe sillagrupi juurde. See on kõige raskem töö metsalaagris. Varahommikuks on meie märjad kuued ja püksid kõvaks külmanud. Tühja kõhuga läheme välja. Käsivarred valutavad ja käed on kaetud rohkete haavadega, mõnikord läheb kirves põlve või säärde. Lähame oma laagris tihedalt koos, nagu kilud karbis. Ööseti närivad meid söödikud. Kord tuleb üks seltsimes meie töörühmast ja ulatab mulle oma seotud käe. Võtan lahti särgiribadest tehtud hädasideme. Sõrmede asemel ilmuvad nähtavale verised tombud. Meil pole aeti, kuid meil pole ka sidumismaterjali. Järgmisel kontrollkäigul nad võtavad ta endaga kaasa ja lasevad maha kui „samorubi" — kui endavigastaja! Riigi kahjustamine!

1936/37. a. talvel kujuneb mu plaan kindlaks. 1937. a. suvel pean Arhangelskis tingimata pääsema laevale. See on ainuke võimalus, et pääseda siit.

Märtsis lähen teise puulattu. Mul on raske lahkuda Jestevist. Ta on elu raskematel päevadel seisnud mu kõrval; ta oli lihtne poiss rahva seast, selge ja terve inimmõistusega, hea motomeheanik ja suurepärane kamraad põlislaantes. Jestev töötab mulle sageli hoolitseda Ania haua eest.

Öösel lähen viimast korda lahe äärde, kus mu vaene Ania lamab külmas, jäises talveöös. Seekord jään hauale paljudeks tundideks. Siis lähen tagasi läbi sügava lume.

Aprilli paiku saadetakse minu rühm Kemi vangilaagrisse. Kemi asub neliteistkümmend kilomeetrit eemal samanimelisest linnast ühel väikesel saarel, mis on ühendatud linnaga ainult tugevasti valvatud silla kaudu. Meid paigutatakse barakkidesse, mille seintel on ingliskeelseid kirjutisi. Mulle pidi olema see suureks paremuseks, võib-olla koguni pääsmiseks. Need puubarakid on ehitatud inglise vägede poolt revolutsiooni ajal 1920. aastal. Neid kasutati tookord ladudena. Nüüd elavad seal sunnitöölised.

Loen mõningaid lauseid ja tõlgin neid teistele.

„Te oskate inglise keelt?" küsib mu selja tagant GPU ametnik.

Pisut kõheldes vastan: „Parajasti niipalju, et tõlkida seda."

„Kas võite kõnelda inglise keelt," on järgmine küsimus. Ütlen ettevatlikuks muutudes: „Hädа korral tuleksin toime, kuid kas mina ka inglane mõistab, seda ei tea."

(Järgneb).

Maale saadetavate isikute selgitamine algab

Majandus- ja transpordidirektor andis juhendi linlaste maale saatmise määruse rakendamiseks

Linlaste maale tööle saatmise määruse rakendamiseks on majandus- ja transpordidirektor dr. A. Wendt põllutöödirektori ülesandeks annud juhendi, mis koos määrusega on avaldatud meie tänase lehe ametlike teadaannete osas.

Põllumajanduse alal tööle asumiseks kohustuse isikute registreerimist toimetavad juhendi alusel kohalikud linnavalitsus majaomanike, nende asetäitjate või majavalitsejate kaudu. Vastavad registreerimislehed saadab Põllutöödirektoorium linnavalitsustele, kes need ümetab kätte majaomanikele või majavalitsejaile.

Linnavalitsused kontrollivad, et kõik majapidamatusse sissekantud 16—55 a. mees- ja naiskodanikud oleksid registreerimislehtedele märgitud, ja koguvad vajaduse puhul täiendavaid andmeid.

Registreerimislehtedele tuleb töötajate kohta lisandada käitise või asutuse juhataja poolt väljaantud vastavad kirjalikud tõendid töölolemise kohta. Tõenditele märgivad käitiste või asutuste juhatajad oma seisukoha, kas tõendi omaniku teenistusest vabastamine kahjustab käitise või asutuse huvisid või mitte.

Kui Põllutöödirektoorium ei nõustu käitise või ametiasutuse juhataja seisukohaga, saadab ta küsimuse lõplikuks otsustamiseks sellele ametiasutusele, kelle alluvuses vastav käitis või ametiasutus on. Erakäitiste suhtes teeb lõpliku otsuse vastav linnapea või maavanem. Pideva töö või teenistusega isikuks loetakse kodanikud, mis kestab vähimalt kolm kuud.

Need, kellede tervislik seisund ei luba teha füüsilist tööd, lisandavad registreerimislehele kas ametliku või eraarsti tunnistuse. Kahtluse korral võidakse nõuda linna- või maa-arsti või jaoskonnaarsti tõendi esitamist.

Põllutööle asumise suhtes loetakse vabastavaks põhjuseks ka asjaolu, kui kodanikul on kas omanduses või rendil aiamaad, mille harimiseks on linnavalitsuse arvates vaja selle maaharija ja ta perekonnaliikmete tööjõudu.

Linnadest maale elama asuvate kodanike ümberasumist korraldab Põllutöödirektoorium, kes määrab ka ümberasumise puhul maksetava toetuse normid ja alused. Kodanikelt, kes peavad asuma või asuvad tööle väljaspool linna, võetakse linnades toidukaardid ära. Hooajaks põllutööle asujaile antakse linnades toidukaardid tagasi pärast neile määratud tööaja möödumist.

Läbi kevadise maa

Võhma ümbruse põllumees ei kurda, vaid rühib edasi

Varastel hommikutundidel viib tee välja Navestist. Sõit jalgrattal on hea, sest puhub päratuul. Mõnekilomeetrilise sõidu järele kohtan talumeest pumakannuga, kellega on ühine siht — Võhma. Elava jutuga talumees seletab, et ta läheb meiereisse ja pealegi on veel tal ka muid asju ajada.

— Pidi tulnud olema ka neid kultivaatoreid ja ma pidin ühe siandse omale ostma, sest põles teine kuramus ühes küüniga ära, ütleb peremees, ise hobusele vahetevahel piitsa andes.

— Ka külvid kõik juba maas? pärin mina.

Talumees jutustabki õhinal, et on külviga juba lõpikul. Osa seemnevilja on ta saanud ERÜ-lt, sest sõjamõllus on ta läinud aastane viljasaak hävinud. Eriti head meelt tunneb ta aga vihmast, mida öösel sadas.

— See vihm oli rohkem väärt kui koorem superit. Vaadake kuis rukki orasel on kohe teine minek! ütleb ta ja viipab käega teeääres olevale rukkiorasele.

Ja tõesti kui vaatad, näed et oras kohe sinetab ja on elujõuline. Millimeeter millimeetri järele sirgub see ja tast saab tõesti kord leiba. Eesti põld ei jäta eesti rahvast ilma leivatal

Oleme Võhmas. See Põhja-Viljandimaa majanduse.u süda — Võhma alevik asub Kõo valla läänesopis. Võhma raudteejaama juures. Olgumärgitud, et aleviku tekkimine algas hoogsalt esimeste ühisettevõtete loomisega, mis transpordi kergendamiseks koondati raudteejaama ümbrusse, ja jätkus kiires tempos viimaseil aastail. Aga nüüd, bolševike „ülesehitustöö" tulemusena on muutunud Võhma üldpilt. Üle kolmekümne p'enud maja, paljud küüditatud ja mõrvatud — eks need esita süüdistuse asiaatide vastu. Aga ega võhmalane pannud käsi rüppe ja jäänud kurtma, vaid asus hoolega siluma sõjajälgi. Võhma eksporttapamaja, millest pääle sõjategevust olid säilinud vaid kõrgusesse küüniv korsten ja osa masinaruumi, on tagasi saanud oma endise kuju. Otse rekordilise kiirusega on kerkinud tööstushoone massiivsed müürid. Võhmalaste hool ja raugemata energiaga töötav tapamaja juhataja agr. E. Kutsar, on need kellele oleme tänu võlgu, et tapamaja on peagi valmis.

Asume hetkeks Võhma Majandusühisuse hoovile, kus askeldab hulgaliselt peremehi — vaadeldakse äsjasaabunud põllutööriistu ja lastakse asjatundlikul pilgul libiseda üle nende rea.

Monotoonne on müra, mida laseb kuuldavale Võhma jahuveski oma puugaasimootorist. Aga veelgi teravam on kreissae vingumine E. Päärma puutööstuses. Lauad, juhituna peremehe osavaist kätest, saavad soovitava laiuse ja kõrval ruumis valmistatakse neist nägusat mööblit. Mida kõike ei saa meie kodumaa kuusest ja männist!

Võhmast edasi Tallinna poole, teeääres, endisel bolševike lennubaasi maa-alal käib vilgas põllutöö. Maa, mis asiaatide võimutsemispäevil seisis kasutamata, saab tööka põllumehe harimisel peagi tagasi oma kunagise kuju. Kui möödunud aastal pidi Kabala peremees murelikult vaatama, kuidas tema põllul askeldasid moskoviidid, siis täna kui jälle on maad ja rannad vabad, külvab ta seemne oma higi ja verega niisutatud mulda. Muret tekitab aga mõnelegi taluomanikule asjaolu, et kohati on põllupind muudetud igasuguste sinkimiste-sonkimiste tagajärjel ei millekski. Aga küll lahendatakse seegi sõlm.

Jaan Põldra †

Kolmapäeval varises oma kodulinnas Põltsamaal manalasse kogu Viljandimaal hästituntud hariduse- ja seltskonnategelane Jaan Põldra. Kadunu oli üks neid tüsedaid eesti mehi, kes oma püüdlikkuse ja teovõimega olnud teerajajaks paljudel aladel. Põltsamaal on vist väga vähe asutisi, kus kadunu poleks mitte kaasa töötanud, olles juhtivatel kohtadel. Sellepärast on ka suur leinajate pere. Olgu kerge Sakalamaa muld väsimatule töömehele.

*

Jaan Põldra on võrsunud Holstrest — sellest Sakalamaa nurgast, milline on ärkamisajal ja hiljemgi annud nii palju rahvuslikult tüsedaid ja tahtekindlaid eesti mehi. Kadunu sündis 7. juunil 1877. a. Holstres Viisu külas väikekohapidaja pojana. Ta õppis alul Holstre külakoolis ja hiljem Paistu kihelkonnakoolis. Selle järgi ta siirdus Tartu õpetajate seminari valmistuma haridustegelase kutsele, mis oli kadunu lemmikalasid, ja millele ta jäi truuks surmatunnini. Lõpetanud seminari asus Põldra 1906. aastal Pilistverre kooliõpetaja kohale. Seal ta töötas neli aastat. 1909. aastal P. asus Põltsamaale algkooli juhatajaks, millisele kohale jäi kuni 1936. aastani.

Nagu juba märgitud oli kadunu eeskujulik koolimees, kuid selle kõrval tema tegutsemine omavalitsuse, ühistegevuse ja muudel seltskondlikkudel aladel oli samuti väga viljakas. Olles 1910. aastal Põltsamaa Ühispanga asutajaid, jäi ta vahetpidamata selle juhatajaks, väljaarvatud vaid bolshevikkude aeg, mil P. kõrvaldati panga tegevusest. Põldra juhtimisel Põltsamaa ühispank kasvas väikesest üritusest suureks elujõuliseks ühisettevõtteks, olles eeskujuks paljudele teistele. Samuti on Põldra Põltsamaa gümnaasiumi asutaja ja esimesi selle juhatajaid. Ta oli asutaja ja juhtiv tegelane Põltsamaa piimaühingus ja majandusühingus, kauaaegne põllumeeste seltsi esimees ning peale selle tegev paljudes teistes organisatsioonides. Samuti ta oli Ühistegelise Liidu ja Rahvapanga nõukogu liige ja Ühistegevuskoja liige.

Kadunu üheks suureks harrastuseks oli muusika. Ta on olnud aastakümneid kohaliku segakoori juhataja, juhtiv tegelane laulupäevade ja teiste muusikaliste ettekannete korraldamisel.

Mitte väike ei olnud ka see töökoormis, mis lasus kadunul omavalitsuse tegelasena. Kadunu oli esimest Viljandi maavolikogu liikmeid, maavolikogu esimees ja Põltsamaa linnavolikogu tegelane.

Kandes sellist suurt töökoormat oli P. alati lahke ja sõbralik ning oskas tõmmata kaasa teisi üldkasulikule tööle.

Kadunu maetakse eeloleval pühapäeval kell 2 Põltsamaa kalmistule.

Viljandimaa lõpetab külvitööd

Üle 90% külvitöödest on juba teostatud

„Kuidas on Viljandimaal külvidega?", pöördusime maavanem Hanseni ja maa-agronoom Lossmani poole, et saada ülevaatlikku selgust kõiki huvitavasse küsimusse.

Nagu ühest suust saime mõlemalt poolt ühe ja sama vastuse: „Vaatamata kõikidele raskustele; vaatamata sellele, et meil on jäänud äärmiselt vähe hobutööjõudu; vaatamata sellele, et meil on suuri raskusi mootor-kütteainete saamisega ja vaatamata sellele, et meil on ka inimeste töökäsi vähem kui kunagi varem — põlutööd on arenenud, peab ütlema, vägagi hästi!"

Nüüd on siis selgus selles küsimuses olemas. Kahtlemata need on rõõmustavad sõnad, igaühele. Et asja täpsustada, hra Lossmann lisas veel: „Kuni tänaseni võib hinnata juba teostatud külvitööde ulatust 90-le protsendile, käesoleva nädala jooksul teostatakse kindlasti ka suurem osa sellest ülejäänud kümnest protsendist".

„Oleks veel huvitav kuulda, kuidas Viljandimaa põllumees üldiselt hindab tänavukevadist ilmastikku?"

„Ilmastikku tuleb üldiselt pidada üsna soodsaks, kuigi oleks ära kulunud veel pisut rohkem sooja."

„See eneviljast jätkus kõikide põldude jaoks?"

„Kõik nõudmised sellel alal on täies ulatuses rahuldatud ja sellepärast, et poleks seemet olnud, pole seekord küll vist ükski inimendamata jäänud. Siin põllumehed on üksteisele, kus tarvis, ulatanud abistava käe ja nii on ühisel jõul ka sellest raskest küsimusest hästi üle saadud".

„Veel oleks huvitav kuulda, kuidas on taliviljade olukord?"

„Neis kohtades, kus taliviljad õigel ajal maha külvati ja kus ka maa on hea, on olukord [illegible] **kõras. Kus aga külv** [illegible] **teostuda õigel ajal ja kus maa ka on lahjem, seal on asi veidi halvem".**

„Mujalt poolt on kuulda olnud viljakahjuritest, on see oht ulatuslikum?"

„Ja viljakahjureid on esinenud siin kui seal ja tõrjet nende vastu tuleb kõikide abinõudega tõhustada. Kuid õnneks see pole päris üldine nähe".

„Nii. Oleme saanud küllaltki selge pildi oma küsimustele. Huvitab veel, kuidas toimub linnarahva rakendamine abiks põllutööle. Kui põllumees on suutnud külvitöödega osalt peagu üllinimlike pingutustega hakkama saada, kas ta seda suudab aga ka ülejäänud töödega. Mõtleme ka viljalõikust ja -koristamist. Kas vajade linlaste rakendamine põllutöle on juba käimas?", pärisime maavanemalt.

„Eeltööd selleks on käimas igal pool. Nimelt kogutakse praegu andmeid, kellel võimalik on maale minna ja seejärele selgub, kui suur arv linlasi peab maameest tema suures töös sedapuhku abistama.

Siemensi kontsern

Elektrotehnilisi, s. t. elektrilisi aparaate tootvate tööstuste alal on maailmas viis suurt kontserni. Nendest on kaks, nimelt Siemens'i-kontsern ja AEG (Allgemeine Elektrisitätsgesellschaft) saksa omad, kuna kolm ülejäänut kuuluvad Ameerikale. On iseloomustav, et kuni esimese maailmasõjani, s. o. niikaua kui püsis veel normaalne maailmamajandus, kuulus kogu maailmaekspordist Saksa elektrotehnilisele tööstusele ligemale 50%, milles Siemensil ja AEG-l oli umbes võrdne osa. Hilisema aja kohta puuduvad võrdlusarvud. Kuid päris õpetlik on märkida, et mõlemad nimetatud saksa kontsernid võisid 1929. a. lugeda oma arvele kokku üle 24% viie maailmakontserni käivest. 1932. a. peaaegu ühe kolmandiku võrra vähenenud käibega võisid nad esineda siiski veel selles 30%-lise osatähtsusega. Kui Ameerika produktsioon 1929.—1932. aastani langes keskmiselt 67%, õnnestus Siemens'i tööstusel seda siiski veel 50% kõrgusel hoida. Vastava võrdluse tulemused mõningate aastate eest andsid Siemens'i firmale esimese koha. Kuna varem oli olukord vastupidine.

Siemensikontsern, kuhu kuuluvad muuhulgas „Siemens & Halske", „Siemens-Schuckert", „Siemens-Reiniger", „Protos", „Siemens-Plania", „Bergmann-AG", „Klangfilm" „Telefunken", ja „Osram-Werke", ulatub tagasi Siemens-Halske algettevõtteni, mis asutatud 1847, ja mis 1851. a. oma nime sai. „Siemens" on nimelt tuntud leidur Werner Siemens, kuna Georg Halske oli silmapaistev mehaanik, kes varem ühe Hamburgi firma teenistuses olles ehitas aparatuurid maailmakuulsale Pulkovi tähetornile Peterburi juures. Mõlemad eelpoolnimetatud mehed viis kokku kuulus füüsik du Bois-Reymond. Oma tegevust algasid Siemens ja Halske Berlin-Schönebergis asetsevas majas, milles Siemens elas alumisel, Halske aga teisel korral. Esimesel korral asus Siemensi töötuba treipingi ja kolme töölisega. Nelja aasta pärast oli nende töötuba juba viiekümne töölisega „suurkäitis". Tänapäeval aga võtavad juba üksi Siemens & Halske ja „Siemens-Schuckert'i" Berliini tööstused oma alla terve linnaosa, mida nimetatakse „Siemensi-linnaks". Teised kontsernikuuluvad käitised asetsevad Berliini teistes linnaosades ja paljudes teistes linnades.

Siemensi toodangu lähtepunktiks oli telegraaf. Siemens leiutas ka osutitelegraafi. Siemens & Halske ehitasid nõrkvooluinstrumente. Nende hulka kuuluvad ka Siemensi kogemuste järele guttaperchaga isoleeritud kaabel, mis eriti välismaadel leidis suure minemi. Suurte telegraafiliinide ehitamisega Venemaal, on selle firma eriliseks teeneks nende kaugete Ida-Euroopa alade ühendamine moodsa teadeteliiklusega. Eriti huvitav on märkida, et Siemens & Halske ehitatud on ka 1869. a. suur Inglismaalt Indiasse suunduv telegraafiliin.

Aasta jooksul tuli Schuckert'i tööstustega ühinemisega juurde veel kõrgepinge- või tugevvoolu-aparaatide ehitamine. Hõõglampe valmistati juba varem, nüüd järgnes ka dünamode, elektrimootorite, tänava- ja lühiraudteede seadmete ehitamine; edasi traadita telegraafi aparaatide, filmi, helifilmi ja raadioaparaatidest kuni tolmuimejate ja meditsiiniliste aparaatide ehitamiseni. Ainukese kõrgelearenenud mitteelektrilise tootmisharuna oleks nimetada lennukimootorite ehitamist.

Elav huvi rahvuslike kergejõustikuvõistluste vastu Viljandis

Nagu juba teatatud, toimuvad ülehomme — 7. juunil Viljandis suuremad rahvuslikud kergejõustikuvõistlused, millest osavõtuks on sobitatud kokkulepped pika rea Eesti paremate kergejõustiklastega. Kuigi nimelised ülesandmised pole veel kogu ulatuses saabunud, on teada, et Rakvere üksinda saadab Viljandisse kuus võistlejat, nende hulgas Eesti meister murdmaajooksus A. Pohlak. Üksikasjalisi ülesandmisi oodatakse homseks.

RAHVA KAITSEKS
on tema toorained. Imperialistlikud riigid ammutavad toormaterjale oma asumaadest, meie hangime neid oma tööstusele jäätmete näol oma kodust. Seepärast koguge tekstiiljäätmeid, kummit, konte ning teisi jäätmeid ja tooge need ERÜ kohalikule büroole „Võitlusse hävingugal". Tallinnas Nigulliste 10, tel. 412-08.

SPORT

Pühapäeval Viljandi linnameeskond mängib sõjaväemeeskonna Stalag 332 vastu.

Kaks nädalat tagasi Viljandi jalgpallimeeskond pidas teatavasti võistluse Saksa sõjaväelüksuse Stalag 332 meeskonna vastu, milline kohtumine jäi viiki 0:0. Võitja selgitamiseks on lepitud kokku uueks mänguks, mis peetakse nüüd pühapäeval, 7. juunil kell 18.

Viljandi finaali pärnakate vastu.

Võiduga Põltsamaa üle on Viljandi linnameeskond Kesk-Eesti ringkonnas jõudnud finaalini. Ringkonna esimene finaalmatsch toimub 14. juunil Viljandis, kuna teine mäng peetakse nädal hiljem Pärnus. Ringkonnameistri selgitamisel on Viljandi linnameeskonnale vastaseks põline rivaal Pärnu „Tervis".

Ametlikke teateid

Linnaelanike maatöödele rakendamise MÄÄRUS

Eesti põllumajanduse kestvaks varustamiseks vajaliku tööjõuga pannakse kehtima alljärgnev määrus:

§ 1. Kõik käesoleva määruse § 2 loendatud töövõimelised 16—55 a. vanused mees- ja naisisikud, kes ei ole pidevalt seotud linnas asetseva töö- või teenistuskohaga kui ka mees- ja naisisikud, kelle tööjõu suunamine põllumajandusalale ei kahjusta maa üldmajandust, kohustatakse linnadest lahkuma ja asuma tööle põllumajanduse alal.

§ 2. Põllumajanduse alale on kohustatud pidevalt tööle asuma järgmised isikud:

1. Lasteta vallalised ja lahutatud mees- ja naisisikud ning lasteta lesed:

a) kellel puudub linnas pidev töö või teenistus;

b) kes on maalt linna elama asunud viimase viie aasta kestel, kui nad oma praegusel töökohal on asendatavad teiste tööjõududega;

c) keda on võimalik vabastada nende praeguselt teenistuskohalt teenistushuvisid kahjustamata.

2. Järgmised lastega vallalised naisisikud, lastega lahutatud mees- ja naisisikud ja lastega lesed, kes on maalt linna elama asunud, kui nad või nende alaealised lapsed omavad talundit, millel on põllumaad vähemalt 5 hektaari:

a) kellel puudub linnas pidev töö või teenistus;

b) keda on võimalik vabastada nende praeguselt teenistuskohalt teenistushuvisid kahjustamata.

3. Abielus mehed, kellel puudub linnas pidev töö või teenistus.

4. Abielus naised, kes on maalt linna elama asunud, kui nemad, nende abikaasa või alaealine laps omavad talundit, millel on põllumaad vähemalt 5 hektaari, ning kui nende abikaasa ei ela linnas või teenib maal;

a) kellel puudub linnas pidev töö või teenistus;

b) keda on võimalik vabastada nende praeguselt teenistuskohalt teenistushuvisid kahjustamata.

5. Abielupaarid:

a) kui mõlemal abikaasal puudub linnas pidev töö või teenistus;

b) kui üks abikaasadest või mõlemad abikaasad on maalt linna elama asunud viimase viie aasta kestel, kui üks abikaasadest või nende alaealine laps omab talundit, millel on põllumaad vähemalt 5 hektaari, ja kui mõlemat abikaasat on võimalik vabastada tema praeguselt teenistuskohalt teenistushuvisid kahjustamata.

§ 3. Hooajaliselt on põllutööde ajaks kohustatud põllumajanduse alal tööle asuma:

a) teenistuseta lasteta abielus naised, kelle abikaasa peab teenistuse tõttu linnas elama, kui majapidamise korraldamist saab sel ajal teostada mõni teine sama perekonna liige;

b) lastega abielunaised, kes on pärit maalt ja elavad linnas selle tõttu, et nende lapsed käivad linnas koolis;

c) õpilased ja üliõpilased, kui nende töö või teenistus ei tingi nende elamist pidevalt linnas.

Hooajaliselt põllutöödele asujaid ei registreerita välja nende korteritest linnades ja nad võivad põllutööde hooaja möödumisel takistuseta linna elama asuda.

§ 4. Põllumajanduse alale tööle asumise kohustusest on paragrahvides 2 ja 3 loendatud isikuist vabad:

a) isikud, kelle tervislik seisund ei luba rasket füüsilist tööd teha, vastava arstitunnistuse alusel;

b) isikud, kes elavad koos abistamist vajavate haigete või vanadega, kui neil haigeil või vanadel ei ole teisi abistajadi.

§ 5. Põllumajanduse alale tööle asumise kohusest vabastatakse isikud, kes omavad linnas kinnisvara, mille majandamine nõuab omaniku alatist kohalviibimist.

§ 6. Paragrahvides 2 ja 3 loendatud isikute kindlakstegemiseks registreeritakse linnavalitsuste poolt majaomanike või nende asendajate ja majavalitsejate kaudu kõik 16—55 a. vanad linnades elavad mees- ja naisisikud.

Registreerimise korra, tähtajad ja selle teostamise lähemad alused määrab kindlaks Põllutöödirektor.

§ 7. Registreerimisandmed töötatakse läbi Põllutöödirektori poolt antavate juhendite alusel kohalike linnaomavalitsuste poolt ja esitatakse siis Põllutöödirektooriumile.

§ 8. Saadud registreerimisandmete järgi määrab Põllutöödirektoorium, missugused isikud on kohustatud asuma tööle põllumajanduse alal. Samuti määrab Põllutöödirektoorium, kes on kohustatud põllumajandusalale tööle asuma pidevalt, kes hooajaliselt.

§ 9. Registreeritute põllumajanduse alale tööle paigutamine toimub maavanemate ja vallavanemate kaudu, kes selleks on kohustatud nõutama vastava piirkonnakomissari (Sotsiaalameti) loa.

§ 10. Põllumajandusalale tööle asujail on õigus omale töökohta ise valida, kui nad seda teevad hiljemalt kolme nädala jooksul, arvates käesoleva määruse jõustumisest. Pärast selle tähtaja möödumist määrab töökoha Põllutöödirektoorium.

Juhul, kui maaleasujad valivad ise töökoha, võivad nad tööle asuda peale põllumajandusala ka mõnele muule alale.

§ 11. Isikuilt, kes käesoleva määruse alusel peavad asuma või asuvad tööle väljaspoole linnasid, võetakse ära toidukaardid pärast Põllutöödirektooriumi poolt neile maale asumiseks määratud tähtaja möödumist ja nad kustutatakse linna elanike nimekirjadest, välja arvatud juhud, kus maale ümberasumine viibib töökohuslasest olenemata põhjusil.

§ 12. Käesoleva määruse alusel linnadest maale asuvate isikute ümberkolimise kulud kannab Eesti Omavalitsus, määrates selleks vastavad summad ja leides ühtlasi vajalikud võimalused töökohuslase uuele töökohale ümberasumiseks.

§ 13. Käesoleva määruse alusel põllumajanduse alale tööle rakendatavad isikud, kes tahtlikult rikuvad töödistsipliini või keelduvad täitmast neile antud ülesandeid või täidavad neid ülesandeid ilmselt hooletult või tahtlikult või hooletuse tõttu rikuvad nende kätte usaldatud tööriistu, või muul teel kahjustavad majapidamist, samuti isikud, kes ei ilmu neile määratud töökohtadele või sealt omavoliliselt lahkuvad, paigutatakse tööle sundkorras muudele tööaladele ja sinna, kus tööjõududest puudus.

§ 14. Eelmises (13) paragrahvis ettenähtud küsimustes tekkivad vaidlused lahendab kohalik vallavanem, kelle otsuseile võidakse 3 päeva jooksul kaevata maavanemale, kes otsustab küsimuse lõplikult. Vastavast otsusest teatatakse Põllutöödirektooriumile.

§ 15. Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud juhendid annab Põllutöödirektor.

§ 16. Sisedirektoril kokkuleppel Põllutöödirektoriga on õigus oma juhtnööridega kitsendada kui ka keelata elanike maalt linna asumist, kui viimaseil puudub linnas kindel teenistus.

§ 17. Isikud, kes hoiduvad kõrvale käesolevas määruses ettenähtud registreerimisest, esitavad ebaõigeid andmeid või jätavad täitmata neile langevad ülesanded, karistatakse vangimajaga kuni 3 aastani või rahatrahviga kuni Rmk. 5.000 või üheaegselt mõlema karistusega.

§ 18. Käesolev määrus jõustub avaldamisele järgeval päeval.

Tallinnas, 27. mail 1942.

Eesti Omavalitsuse Juht Dr. Mäe.

JUHEND

Linnakodanike maale töösse rakendamise korraldamise määruse rakendamiseks

§ 1. Põllumajanduse alal tööle asumise kohustuslikkude isikute registreerimist toimetab Põllutöödirektooriumi poolt antavate eeskirjade kohaselt kohalik linnavalitsus majaomanikkude, nende asetäitjate või majavalitsejate kaudu.

Vastavad registreerimislehed trükitakse Põllutöödirektooriumi poolt ja saadetakse linnavalitsustele, kes need toimetab kätte majaomanikele või majavalitsejaile.

§ 2. Majaomanikel ja majavalitsejail tuleb registreerimislehed täita iga 16—55 a. mees- ja naiskodanikkude kohta ja esitada need kohalikule linnavalitsusele viimase poolt määratud kohta ja tähtajaks.

Registreerimisel antavate andmete tõelikkuse eest vastutab teadete andja ja kuivõrd neid andmeid on võimalik kontrollida, ka vastav majaomanik, tema asendaja või majavalitseja. Linnavalitsus kontrollib, et kõigi majaraamatusse sissekantud registreerimisele kuuluvate kodanike kohta saaks registreerimislehed täidetud ja kogub vajaduse korral registreeritud isikute kohta täiendavaid andmeid. Täiendavate andmete nõudmise õigus kuulub ka Põllutöödirektooriumile.

Registreerimislehtedele lisandatakse käitise või asutise juhataja poolt kirjalikud tõendid käesolevale paragrahvile lisandatud vormi kohaselt.

§ 3. Linnavalitsused töötavad läbi neile esitatud registreerimislehed Põllutöödirektooriumi juhtnööride kohaselt ja saadavad kogu materjali viimasele edasi.

§ 4. Küsimuse, kas tööjõu teenistusest vabastamine kahjustab käitise huvisid, otsustab esmajoones selle käitise või ametiasutise juhataja, kus isik teenistuses on, märkides oma seisukoha sellekohaste põhjendustega isikule väljaantaval tõendil (§ 2).

Käitiste juhatajate kohta annavad vastavad tõendid asutised, kellele kuulub vastava juhataja ametisse määramine.

Ametasutiste juhatajad esitavad tõendi oma töökoha suhtes. Vastava tõendi esitamisel nad loetakse vabastatuks põllumajanduse alale tööle asumise kohusest.

Kui Põllutöödirektoorium ei nõustu käitise või ametiasutise juhataja seisukohaga, saadab ta küsimuse ühes oma põhistatud seisukohaga sellele ametiasutusele lõplikuks otsustamiseks kelle alluvuses käitis või ametiasutis on. Erakäitiste suhtes teeb lõpliku otsuse vastav linnapea või maavanem. Eesti Omavalitsuse direktorite ja nende poolt selleks volitatud isikute ning Tallinna ja Tartu linnapeade otsused selle kohta, kas tööjõu vabastamine on käitise või asutise huvidele kahjulik, loetakse lõplikuks.

§ 5. Vabakutselistele annab paragrahvis 2 ettenähtud tõendi asutis, kus vastav vabakutseline on oma kutseala järgi registreeritud. Kõigi teiste siinnimetamata kodanikele, kellel puudub palgaline teenistuskoht, annab ülalmainitud tõendi vastav linnavalitsus.

§ 6. Pideva töö või teenistusega isikuks loetakse käesoleva juhendi mõttes kodanikud, kellel on tööd või teenistust, mis kestab vähemalt 3 kuud.

§ 7. Kui isiku tervislik seisund ei luba teha füüsilist tööd, esitab ta kas ametliku või eraarsti tunnistuse. Põllutöödirektoorium, samuti vastav linnavalitsus võib kahtluse korral nõuda linna- või maa-arsti või jaoskonnaarsti tõendi esitamist.

§ 8. Põllumajanduse alale tööle asumisest vabastamise põhjuseks selle tõttu, et isik omab linnas kinnisvara, loetakse juhud, kui kodaniku ainsal valitsemisel on tema enda või mõni teine kinnisvara.

Vabastamise põhjuseks loetakse ka, kui kodanikul on kas omanduses või rendil aiamaad, mille harimiseks on linnavalitsuse seisukohalt vaja tema ja tema perekonnaliikmete tööjõudu.

§ 9. Põllutöödirektooriumil on õigus kuni vastava takistuse möödumiseni vabastada põllumajandusalale tööle asumise kohusest isikuid, kes on kohustatud maale tööle asuma, selle tõttu, et nemad või nende perekonnaliikmed omavad talundi, kui neil on võimata oma talundisse elama asuda põhjusel, et talu on vastava lepingu alusel antud majandamisele kolmandale isikule.

§ 10. Linnadest maale elama asuvate kodanike ümberasumist korraldab Põllutöödirektoorium, kes määrab ka ümberasumise puhul maksetava toetuse normid ja alused.

§ 11. Kodanikel, kes peavad asuma või asuvad tööle väljaspoole linna, võetakse linnades toidukaardid ära Põllutöödirektooriumi poolt antavate korralduste kohaselt.

Hooajaliselt põllutööle asujaile antakse linnades toidukaardid tagasi pärast Põllutöödirektooriumi poolt neile määratud tööaja möödumist.

§ 12. Kodanikke, kes asuvad maalt linna elama, võib linnakorterisse registreerida vaid ametiasutise või ettevõtte poolt väljaantava tõendi esitamisel, et vastavale kodanikule on selle asutise või ettevõtte poolt kindlustatud teenistus, mis kestab vähemalt 3 kuud.

Abielus mehe linnakorterisse registreerimisel registreeritakse korterisse ka tema perekond. Abielu naise, vallalise naise ja lese registreerimisel linnakorterisse registreeritakse tema soovi kohaselt ka kõik teised tema ülevalpidamisel olevad mittetöövõimelised perekonnaliikmed.

§ 13. Kõik väljaantavad tõendid, samuti kirjavahetus seoses põllumajanduse alal tööle asumise kohustusega on tempelmaksuvaba.

§ 14. Vaiduluste lahendamisel Linna-kodanike maale töösse rakendamise korraldamise määruse § 13 tähendatud küsimustes peavad vallavanemad toimima täieliku erapooletusega. Küsimused tulevad selgitada üksikasjalikult ja põhjalikult, kuulates üle tunnistajaid ja toimetades vajaduse korral kohapealset selgitamist. Asja kohta tuleb koostada kirjalik protokoll. Menetlusel tuleb kinni pidada Administratiivmenetluse seaduse eeskirjadest.

§ 15. Käesolev juhend jõustub avaldamisele järgneval päeval.

31. mail 1942 a.

A. Wendt,
Põllutöödirektori ülesannetes.

Tõendi väljaandja asutise nimi ja asukoht

Lisa juhendi § 2 juurde.

TÕEND.

Käesoleva ettenäitaja .....
(perekonna- ja eesnimi)
kelle elukoht .....
(linna nim., tänava nim. ja maja nr.)
on sündinud ..... ja töötab
(sünniaasta ja kuup.)
alates .....
(aasta ja kuupäev, käitise nimi ja
.....
aadressi, millisel tööalal ja kellena)
.....
Tõendi ettenäitaja on käitise poolt töötga kindlustatud .....
(kui pika aja kestel)
ning tema vabastamine teenistusest kahjustaks / ei kahjusta
käitise huvisid .....
.....
(põhjused, miks kahjustab käitise huvisid)

Tõendi väljaandja allkiri.

Ajalehepaberi leiutamine

On üldiselt teada, et Jonann Gutenberg, Mainzis, Rheini ääres, leiutas 15. sajandil trükitähtede valamise (metallis) ja raamatutrükkimise pressi. Sellega on see tema teene, et maailma elus tekkis trükisõna läbi suur muutus. Palju vähem tohiks aga üldsusel teada olla, et ka ajalehepaberi leiutamine on sakslase teene, ja nimelt saksi kangru Friedrich Gottlob Keller'i oma, kes selle saja aasta eest leiutas. 300 aasta eest osk sid juba hiinlased valmistada veesleotatud kiumassist paberit. Kreeklased ja roomlased tarvitasid kirjutamiseks savinõude tükke või vahatahvleid, ja egiptlased tegid kokkuliimitud papiruselehtedest endile kirjapaberit. Hiinlaste leiutis tuli üle Araabia (Bagdad'i) ja Hispaania ka Kesk-Euroopasse; ning 13. ja 14. sajandil oli olemas isegi kuulsaid paberivalmistamise veskeid. Nemad valmistasid, nagu tänapäevalgi, vee sees tambitud ja viltplatel kuivatatud kaltsukiumassest paberit, mis kuni tänaseni on väga hinnatud paberisort (Büttenpapier). Paberitarvitamise tõusuga tõusis ka nõudmine tooraine (kaltsude) järgi ikka suuremaks. Siis tegi nee saksilasest kangur puud hööveldades leiutise, et õhukesed puulaastud, langedes veenõusse, vildistuvad peale ärakuivamist paberisarnaseks massiks.

Nagu paljudki leiutajad, nii ei saanud ka Keller omast leiutusest, puust paberit valmistada, mingit kasu, ehkki see leiutis võimaldas modernse ajalehe olemasolu. Veel tänapäevalgi töötatakse kuusepuu mehaaniliselt purustades ümber. Loomulikult on paberi tootmine teinud suuri edusamme. Tarvitseb näha vaid 30 meetri pikkust paberimasinat töötamas: puumass (tselluloos) ja tarvilike täitealnega segatud vedelik voolab ühelt poolt üle raputussõela, kuna teiselt poolt tuleb välja lõputu lindina juba valmis paber, mis tarvitamiskõlbulikult kokkurullitakse. Põhiaineks on ja jääb kiududeks purustatud kuusepuu. Täna, sada aastat peale Friedrich Gottlob Kelleri leiutust, annab jälle paberitööstuses end tunda teatud tooraine puudus. See on tingitud sellest, et puud, tähendab puumassi, kasutatakse uute leiutuste tõttu suurel määral muuks otstarbeks.

Ametlikke teateid

TEADAANNE

Viljandi Linnavalitsuse Ehitus-majandusosakond teeb teatavaks Hindadedirektori poolt ajutiselt lubatud tarvitusele võtta „Linnade veovoorimeeste ja maal teostatavate hobuveotööde veotariifidest" väljavõtte kuni uute üldiste tariifide ilmumiseni:

§ 3. Eesti linnades, peale Tallinna, Nõmme ja Tartu, ning alevikkudes töötavad kutselised veovoorimehed on kohustatud toimetama vedusid alltähendatud hindadega:

I Ajatöö.

1. *Ajatööl platvormvankriga* —
kuni ühe töötunnini . . . . . RM 1.20
„ kolme „ . . . . . „ 1.10
„ seitsme „ . . . . . „ 1.00
katkestamata tööpäeva puhul . „ —.90

Nende hindadega on veovoorimees kohustatud peale võtma ja kohale toimetama vähemalt 1000 kg raskuse koorma.

Tasu maksmisel arvestatakse iga alanud pooltund täieks pooltunniks.

2. *Ajatööl kast- või maaveokiga* —
kuni ühe töötunnini . . . . . RM 0.85
„ kolme „ . . . . . „ 0.75
„ seitsme „ . . . . . „ 0.70
katkestamata tööpäeva puhul . „ 0.70

Nende hindadega on veovoorimees kohustatud peale võtma ja kohale toimetama vähemalt 600 kg raskuse koorma.

Tasu maksmisel arvestatakse iga alanud pooltund täieks pooltunniks.

II Tükitöö.

1. *Küttepuude vedu* —
a) vedu vagunikaupa, ümbermõõtmatult, mahapanekuga ühte kohta:
kuni 1 km kaugusele 1 m³ eest RM 0.70
iga järgm. km eest ruumimeetrilt „ 0.20
b) vedu väiksemates kogustes:
kuni 1 km kaugusele 1 m³ eest „ 0.80
iga järgm. km eest ruumimeetrilt „ 0.25
2. *Kivisõe, põlevkivi ja turba vedu* —
kuni 1 km kaugusele 1 tonni eest „ 2.00
iga järgmise km eest koormalt „ 0.40
3. *Liiva ja kruusa vedu* —
kuni 1 km kaugusele koormalt (0,7 m³) . . . . . „ 1.70
iga järgmise poole km eest koormalt . . . . . „ 0.20
4. *Ehitusprügi vedu* —
kuni 1 km kaugusele koormalt (0,7 m³) . . . . . „ 1.35
iga järgmise poole km eest koormalt . . . . . „ 0.20
5. *Lume vedu* —
kuni 1 km kaugusele koormalt (2 m³) . . . . . „ 0.70
iga järgmise poole km eest koormalt . . . . . „ 0.10
6. *Tuha vedu* —
kuni 1 km kaugusele 1 tonni eest „ 2.20
iga järgmise poole km eest koormalt . . . . . „ 0.20
7. *Jätete vedu* —
kuni 1 km kaugusele koormalt (0,7 m³) . . . . . „ 2.00
iga järgmise poole km eest koormalt . . . . . „ 0.20
8. *Tellis-, silikaat ja tuhakivi transport* —
1 km kaugusele 1000 kivilt . . „ 6.50
iga järgneva poole km. eest 1000 kivilt . . . . . „ —.35
9. *Pae- ja põllukivi transport* —
1 km kaugusele 1 m³ eest . . „ 5.80
iga järgneva poole km. eest 1 m³ eest . . . . . „ —.40
10. *Heinad ja õled lahtiselt* —
1 km kaugusele 1 tn eest . . „ 5.—
iga järgneva poole km. eest tonnilt . . . . . „ —.40
11. *Heinad ja õled pressitult* —
1 km kaugusele 1 tn eest . . . „ 2.90
iga järgneva poole km. eest tonnilt . . . . . „ —.20
12. *Seotud metsamaterjal* —
1 km kaugusele tihumeetrilt . . „ 1.90
iga järgneva poole km. eest tihumeetrilt . . . . . „ —.20

Märkus: 1) Kui tükitöö töötamisel töötingimustest või teeoludest tingitult veotasu osutub madalamaks ajatöö tasust, arvestatakse veotasu ajatöö tariifi alusel.

2. Tükitöö tariifides nimetamata veod toimuvad tunnitasu tariifide alusel, kui ei sõlmita erikokkulepet.

§ 4. Maal teostatavate hobuveotööde eest arvestatakse veotasu iga läbisõidetud km eest RM —.15 (15 penni), kusjuures 8-tunnilise tööpäeva eest minimaal tasuks on RM 6.—.

§ 5. Käesolevas otsuses tähendatud tariifid on maksimaalhinnad, milledest kõrgemaid on keelatud nõuda kui ka maksta.

§ 6. Linnades ja alevikkudes tegutsevad kutselised veovoorimehed on kohustatud käesolevaid tariife töö ajal kaasas kandma ja palkaja nõudmisel ette näitama.

§ 7. Tariifide rikkujad kaotavad vooriäri pidamise õiguse ja võetakse vastutusele sõjaaegsete seaduste järgi.

§ 8. Käesolevate tariifide kehtimahakkamisel kaotavad kehtivuse kõik senised tariifid veovoorimeeste töötasude kohta.

Viljandis, 4. juunil 1942. a.

Linnavalitsuse Ehitus-majandusosakond.

TEADAANNE

EKK „Puhkus ja Elurõõmu" Viljandi osakonna töökavas ettenähtud raamatupidamise-, masin- ja kiirkirja kursused, mis pidid toimuma suvel, on lükatud edasi sügiskuudele. Kursuste edasilükkamine on tingitud asjaolust, et paljud kodanikud, kes nim. kursustest soovisid osa võtta, peavad suveks siirduma maale põllutöödele.

Kõigile, kes end registreerinud „Puhkus ja Elurõõmu" Viljandi osak. juures eelnimetatud kursustest osavõtuks, tehakse kursuste algus sügisel teatavaks.

EKK „Puhkus ja Elurõõmu" Viljandi Osakond.

TEADAANNE

kohupiima müügi kohta Viljandi linnas.

Kohupiima müüakse selleks määratud kauplustest kuni järgmise korralduseni:

a) Kõigile lastele 0—14 aastani väljaantud piimakaartide erikupong G II ja G IV järgi 200 gr. iga erikupongi vastu.

b) 15 a. ja vanematele isikutele väljaantud piimakaartide kupongide G 1—4 järgi 50 gr. iga kupongi vastu, kokku 200 grammi ja kupongide G 9—12 järgi 50 grammi iga kupongi vastu, kokku samuti 200 gr.

Märge: Alates 8. juunist s. a. rasvainetekaartide erikupong F III kohupiima ostuks enam kehtiv ei ole.

Viljandis, 5. juunil 1942. a. Nr. 1360/K.

Viljandi Linnavalitsuse Kaubandus-Töötusosakond.

TEADAANNE

Maanteede Transpordi Pärnu Talituse (Strassentransportstelle Pernau) Viljandi Vahetalituse (Transportvermittlungsstelle Fellin) palub kõiki Viljandi maakonna piires (ühes arvatud ka Viljandi linn.) asuvate tööstuste, ettevõtete, ühingute ja asutuste juhatajaid ning eraisikuid, kellel on tarvitusel ja käigus jõu- ning tööstusmasinad, registreerida need Viljandi Vahetalituses, Viljandi linn, Pikk tn. 3 (Viljandi Maavalitsuse Transpordi ja Liikluse Osakonna juures) hiljemalt 12. juuniks 1942. a.

Ülesandmisele kuuluvad ka kõik põllumajanduslikud ja veotraktorid, rehepeksugarnituurid ning piima- ja juustutööstuste masinad. Registreerimise ülesandeks on jõumasinate kütteõlide ja jõu- ning tööstusmasinate määrdeõlide vajaduse kindlaks tegemine.

Viljandi linna ja Viljandi valla tarvis saab registreerimisplankette Maavalitsuse Transpordi ja Liikluse Osakonnast, kuna teiste linnade ja valdade tarvis saadetakse planketid linna- ja vallavalitsustesse, kust neid soovijaile välja antakse.

Registreerimislehe võib ära anda kas otseselt Viljandi Vahetalitusele või saata postiteel.

Viljandi, 4. juunil 1942. a.

Maanteede Transpordi Pärnu Talituse Viljandi Vahetalitus

TEADAANNE

Viljandi Linnavalitsus teatab, et linnas asuvate loomapidajate registreerimine, kes soovivad oma lehmi linna karjamaal käesoleval suvel karjatada, toimub esmaspäeval, 8. juunil s. a. linna maamõõtja juures, Lossi tän. 31.

Karja väljalaskmine toimub 10. juunil s. a. — Enne seda tähtaega loomade karjatamine linna karjamaadel on keelatud.

Viljandis, 5. juunil 1942. a.

Viljandi Linnavalitsus.

Väljaandja Haridusdirektoorium
Trükitud Majandus- ja Transpordidirektooriumi trükikäitiste (end. „Sakala") trükikojas.

Oma unustamata sõpra ja naabrimeest

Peeter Jaanson'i

mälestab valusas leinas

perekond Treial

Kõik kaob, kuid mälestus jääb

Oma elu ilusamais noorusaastais lahkunud unustamata poega a venda

Peeter Jaanson'i

mälestavad tröö timata leinas

ema, vend ja õde perekonnaga

Muld mälestust matta ei jõua!

Lühikese raske haiguse järele surnud reavõitlejat

Peeter Jaanson'i

† 3. juunil 1942. a.

mälestab V. O. K. Tarvastu 2-se kompanii ülem meeskonnaga

Surnud Ühingu liiget

Hendrik Saksniit'u

mälestab Rimmu valla Vab. Tuletõrje Ühing

Õpilaste vastuvõtmine

Polli Põllundus- ja Aianduskooli

on alanud. Õppetöö algab oktoobri kuul.

1) Põllunduskooli I klassi võetakse vastu meesõpilasi, kes omavad 6-e kl. algkooli hariduse ja on vähema't 16 a. vanad ning on töötanud talundis.

2) Aianduskooli I klassi võetakse vastu mõlemast soost õpilasi, kes omavad 6-kl. algkooli hariduse ja on vähemalt 16 a. vanad ning on töötanud talundis või aiandis.

Sooviavalduste juurde lisada: 1) haridustunnistus, 2) perekonnaseisutunnistus (vorm nr. 8).

Aadress: Nuia. Koolijuhataja.

Lühikese haiguse järele lahkus igavesele unele minu kallis ja unustamata mees, mele hea ja hoolitsev isake, vanaisa ja äi

Juhan Tutt

Sünd. 19. okt 1865. a.
Surn. 3. juunil 1942. a.

Leinavad sügavas kurbuses

naine, lapsed, lapselaps ja väimees

Matmine Tarvastu kalmistul, 7. juunil 1942. a. kell 13

Surma läbi lahkunud kooli asutajat liiget ja esimeest kooli juhatajat

Jaan Põldra't

mälestab Põltsamaa Gümnaasium

Ootamata lahkunud unustamata kallist

Jaan Põldra't

Sünd. 7. 6. 1877. a.
Surn. 3. 6. 1942. a.

mälestavad sügavas leinas

abikaasa, lapsed, lapselapsed ja omaksed

Matmine pühapäeval, 7. juunil kell 2 p. Põltsamaa kalmistul

Helgel kevadepäeval lahkus vaikselt mele keskelt minu armas abikaasa, mele hea isa ja vanaisa

Villem Meeder

Sünd. 13. sept. 1859. a.
Surn. 3. juunil 1942. a.

Sügavas leinas abikaasa, lapsed, lapselapsed ja miniad

Hellasti katku Sind emake maa
Ei maised valud Sind puutuda saa

Bolshevike poolt ära viidud teadmatuses viibivat kallist poega ja venda

Johan Kass'i

mälestavad tema esimesel aastapäeval sügavas kurbuses

vanemad ja õed perekondadega

Armas po'akene kaugel
Pisarad meil jätsid laugel
Enne kaob meil silmist sära
Kui ununed meil meelest ära
5. VI 42.

Põltsamaa Piimaühing vajab meiereitöödes vilunud

meestöölist

Pakkumised esitada kuni 12. juunini Põltsamaa Piimaühingule, telefon Põltsamaa 62.

Aedvilja Keskühisuse Viljandi esindus

ostab igasugust

värsket aedvilja,

võtab vastu tellimisi

laoraamidele ja aianduskiasile, müüb tootmiselepingu alusel

kapsataimi („Enkhuizen") ja

kaalikataimi (Krasnoselski" ja „Bangholm")

Taimemüügi asjus lähemaid teateid annavad ja sooviiaid registreerivad:

Viljandis, Aedvilja Kesküh. esindus, Turu 10, t. 203
Suure-Jaanis, Munaühing
Võhmas, Tapamaja aednik hra J. Oissar.

Klassiloterii piletid müügil Viljandi Ühispangas

Keskkontor „UTIIL" ja tema osakonnad Tartus, Valgas, Pärnus, Viljandis ja Rakveres ostavad Kindralkomissari piirkonnas ainuõiguslikult igasuguseid kaltse ja maksavad nende eest Ida maa-ala Riigikomissari poolt määratud hindu. Ühtlasi võimaldatakse kaltsumüüjatele osta Keskkontor „Utiil'ist" klaaskaupa ja juuksekammisid.

Korjake kaltse ja ärge neid hävitage! Kaltsud on tähtis tooraine!

Vastuvõtupunktid Viljandis:
Viljandi osakonna ladu, Raudtee tän. 4.
Turupunkt turu ääres, Jakobsoni tän. 2.

Võhma Eksporttapamaja vajab

puu-, müüri-, lihttöölisi ja vangivalvureid

Teatada Viljandi Tööametile

Vajan

puulõhkujat

Meeme tän. 19.
A. Rilvald

Maale soovitakse

perenaiseabilist

Kauplema tulla teisip., 9. juunil Jakobsoni t. 27

Müüa

meesterahva uus taskukell, firma Omega. Uus tn. 18—13

Ostan

veevaadi või selleks kõlbuliku püti, kanaiavõrgu ja riidekapi. Teatada kirjal. slt. „Omale" all.

Ametiskäija neiu vajab 1—2

tuba

köögiga või kõigi tarvitamise võimalusega. Teatada slt. „H" all

Va an kohe

hagudetegijaid ja puulõikajaid

Tulla pühap. Koka talu Viljandi vallas

Ostan uue ehk pruugitud

naisterahvajalgratta

Teatada kirjalikult slt. „nr. 16" all.

Noor isane

koer

ära anda, sobiv ka karja- või hoovikoeraks.
Koidu tän. 20-1

Vanakummi jalanõude parandus

Kes kaks paari vanu toob parandada saab ühe paari terveid vastu. Samas parandatakse ka jalgratta kumme ja mantleid.
Kirikumõisa t. nr. 33

A. Siibak

Ostan eestiaegseid

labidaid

nr. 6 või 7. Teat. kirjal. slt. „Labidas" all.

Ostan korraliku

diivani

Pakkum. kirjalikult slt. „Diivan" all

Soovitakse osta väikest

püstkatelt

Teatada Firma R. Natus Viljandis

Vajatakse maale tallu

perenaise-abilist

naisteenijat. Kaupa tulla tegema 6. VI s. a. kella 1—2 p. Tartu tän. 3-a., krt. 4.

Soovin 2- ehk 3-me toalist

korterit

üürida või vahetada 1 toa ja köögiga korteri vastu Teatada slt. „Korter vahetada"

Müüa

uus n.-rahva kostüümjakk, tumesinine ševiott, väiksemale kasvule ja vahetada m. pruunijutiline ülikonnariie heledama halli vastu. Lossi tän. 23, III kord, hoovipealt sissekäik.

Tarvis maale puhtustarmastajat

vanemat inimest

8-kuise lapse juure. Kaupa tegema palun tulla pühapäev., 7. juunil kella 4—5 peale lõunat endise „Kodumaa" hoovipoisi juurde Tartu tän. 2.

Kas leidub üht

vanemat meest

kes tu eks abiliseks maale noorele välikesekohap daja.e. Lähemalt Posti t. 4 Pihlak

Müüa korra ikku pruugitud

mööblit

(suur laud, puhvet-kapp, toolid, kummut, 2 voodit, peegellaud jne.)
Laidoneri pl. 1—2 kl 10—12.

Poisslaps

karjaseks

anda Vaksali tn. 16, küsida kellasepatöökojast. Samas ostetakse vanu uure ja kelli.

Maale vajatakse

perenaiseabilist

Kaubelda teisipäeval, 9. juunil Jakobsoni t. 27 kella 12— 2-ni.

Palume neid vanglaagritest kojujõudnud sõjaväelasi, kes teavad midagi sõjaväelase

August Mürk'i

ja mobiliseeritud

Jüri Mürk'i

saatusest, teatada valus murtud vanemaile. Tääksi pk. 2 Jaan Mürk'ile, ehk kurvale tädile Tartu tän. 15-b. Viljandis. Tasume kõik kulud. Oleme kõige vähemagi teate eest südamest tänulikud.

Müüa valmisraiutud

kasehagu

linna ligidal. Teateid Tartu tn. 93-4.

Vajatakse kiiresti 1 või 2-toalist

KORTERIT

köögiga. Soovit. südalinna ligidusse. Pakkum. slt. „Tuba + köök" all.

Vajatakse vilunud oma kodust käijat

majateenijat

Tulla kella 4—6. Posti t. 24.

Kuulutusi „Sakalasse"

võetakse vastu lehelimumise päeval kuni kella 11.00.

Soovitav on kuulutused juba lehe ilmumise eelpäeval ära anda

Raadio

Pühapäeval, 7. juunil 1942.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 I hommikukontsert (hpl.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Päevauudised. 7.30 Põllumeestele: Nõudeid puhastamatą lina turustamisel (Agr. Karl Riives). 7.45 II hommikukontsert (hpl.) 9.00 Saksa aardelaekake. 10.00 Päevauudised saksa keeles. 10.10 Helise, helise ilmal (Eesti muusika heliplaatidelt). 11.00 Pilte maalt. Põimik eesti luuletajate ja heliloojate teostest. Kaastegevad: Laine Vaga ja Edmar Kuus. 11.30 Kaasaja saksa laule (Liselott Gross, sopran, Edith Voigt, sopran, ja Franz Wolf, bariton. Klaveril: Fritz Stamer). 12.00 Sümfooniline muusika (hpl.) 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (hpl.) 13.45 Päevauudised. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Helisev ajaviide (Ringhäälingu tantsukapell). 15.00 Sõjajõudude ülemjuhatuse teate aeglane kordamine (saksa keeles). Muusika (hpl.) 15.45 „Matt Ruhve kosjasõit", katkend Aug. Gailiti romaanist „Karge meri" (Aarne Ruus). 16.05 Muusika pärastlõunaks (Ringhäälingu tantsukapell ja solistid). 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 „Punase kuu all", Ellen Niirmanni kuuldemäng. Kaastegevad: A. Tamm, L. Lindau, L. Raukas, Vold. Alev j. t. 18.05 Vanu tantsulugusid (Eduard Kärk, kannel, ja heliplaadid). 18.30 Aja kaja. 19.00 Ülekanded (saksa keeles): 19.00 Rindereportaaže, 19.15 Klassikaline muusika, 19.30 Sport ja muusika, 20.00 Päevauudised. 20.15 „Onupoeg", Eduard Künneke operett läbilõikes. Kaastegevad „Estonia" teatri solistid ja orkester prof. Raimund Kulli juhatusel. (Saksa keeles). Vaheajal kell 21.00: Päevauudised. 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Tantsumuusika (hpl.) 23.00 Rõõmus päevalõpp (hpl.) 24.00 Päevauudised saksa keeles. 0.15 Saatelõpp.

(5.00—0.15 lainel 410 m, peale selle 7.00—11.30 ja 13.45—23.00 lainel 313 m).

Esmaspäeval, 8. juunil 1942.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 I hommikukontsert (hpl). 6.45 Võimlemine. 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Päevauudised. 7.30 II hommikukontsert (hpl.) 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Saatepaus. 12.00 Marsse ja marsilaule (hpl.) 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (Ringhäälingu orkester, juh. P. Nigula). 13.45 Päevauudised. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Muusikalisi fantaasiaid (Ringhäälingu orkester, juh. P. Nigula). 15.00 Sõjajõudude ülemjuhatuse teate aeglane kordamine (saksa keeles). Muusika (hpl.) 15.45 Saade perenaistele. 16.15 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.40 „Ülilahked nõuandjad", kaks Jo Hanns Rössleri humoreski (Rein Andre). 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Lainete mäng (hpl.) 17.45 Saksa keel (edasijõudnutele). 18.00 Solistide-kontsert (Linda Selistemägi, sopran, ja Ottilie Valdna, klaver). 18.30 Aja kaja. 19.00 Ülekanded (saksa keeles): 19.00 Loeng sarjast „Meie armee", 19.15 Ajaviitemuusika, 22.00 Päevauudised. 20.15 Saksa sõduri tund (Tantsuviise. Mängib Ringhäälingu tantsukapell). 21.00 Päevauudised. 21.15 Helisid ajaviiteks (Ringhäälingu tantsukapell). 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Kirev tund (Rindetrupp „Ebbecke"). 23.00 Öömuusika (hpl.) 24.00 Päevauudised saksa keeles. 0.15 Saatelõpp.

(5.00—0.15 lainel 410 m, peale selle 8.45—9.10 ja 13.45—23.00 lainel 313 m).

Kiriklikke teateid.

VILJANDI LINNAKIRIK.

Pühapäeval, 7. juunil kell 10 jumalateenistus armulauaga. Tarvitusel lauluraamatud.

Kell 12.00 laste-jumalateenistus.

Neljapäeviti kell 19 õhtupalvused kirikus.

Pühapäeval, 14. juunil leeriõpilaste õnnistamispüha jumalateenistus armulauaga ja laululehtedega.

Surnuaiapüha jumalateenistus on pühap., 21. juunil kell 10 kog. surnuaial. Laululehed ja pasunakoor.

Õp. E. Töldsepp.

PAISTU KIRIK.

Pühap., 7. juunil jumalateenistus armulauaga.

Esmasp., 8. juunil k. 10 suveleeri algus õpetaja majas.

SUURE-JAANI AP.-ÕIGEUSU KIRIK.

Pühapäeval, 7. juunil kell 11 jumalateenistus ilma armulauata. Preester E. Tamm.